

ERIDAN

Broj 13 • Listopad 2012

SADRŽAJ

Priče

Zoran Krušvar: Andeo čuvar	9
Damjan Despot: The amazing Turtlewoman!	15
Ivana Delač: Dok sjene plešu oko mene	22
Goran Gluščić: Alpha-LAD 2.0	32
Vesna Kurilić: Obiteljski posao	38
David Kelečić: Zima u vinogradu	43

Izvještaji

Igor Rendić: Kontakt	3
Irena Hartmann: Dobili smo nagradu!	7

Interview

Kinez i hrvatski konovi - intervju s Jonathanom Yoeom	19
---	----

Film

Igor Rendić: Od vampira do osvetnika – Uspon Jossa Whedona	26
--	----

Strip

Ana Hartmann: Sandman revisited - Kako ne-geek doživljava Gaimana	12
---	----

Književnost

Ilija Zorić: John Scalzi "Redshirts"	36
--	----

Predstavljanja

Jonathan Yoe: My life in martial arts	20
---	----

UVODNIK

Dragi čitatelju (ili čitateljice),
eto, držiš u rukama i nesretni 13. broj Eridana kojeg smo prikladno pripremili u jesen ove strašne, dramatične, apokaliptične 2012. Što, naravno, nema apsolutno nikakve veze sa sadržajem. Nema smisla prepričavati sadržaj – imaš fanzin u rukama. Prelistaj ili još bolje, pročitaj. Primjedbe, pohvale, prijetnje i sve između možeš poslati na eridan@3zmaj.hr

Urednica

ERIDAN

Godina VII • broj 13 • Listopad 2012

Izdavač:

Udruga "3. zmaj"
Tihovac 13, 51000 Rijeka
MB: 1970089

Urednica:

Irena Hartmann

Naslovница:

Alen Keserović

<http://komalol.deviantart.com/>

Stražnje korice:

Ivan Šivak

<http://ivansivak.com/>

Grafička priprema:

Nela Dunato

Lektura:

Lada Božić

Irena Hartmann

WWW.3ZMAJ.HR

KONTAKT REPORT

Igor Rendić

Četvrtak

Weeee, napokon je došao i taj tjedan, sferakonsko-eurokonski tjedan, tjedan koji se odavno željno iščekuje. Mislim, ako čitate ovo, onda ste ga vjerojatno željno iščekivali, osim ako niste bili u organizaciji Kontakt-a u kojem ste slučaju vjerojatno i dobrim dijelom strepili od istog ('ajde, 'ajde Sferaši nemojte reći da niste). No, u svakom slučaju, krenulo se na Kontakt u četvrtak. Meteorolozi najavili lijep, sunčani vikend. Svi oduševljeni, ni kiša ni oblaci ipak neće pokvariti Kontakt, bit će lijepo, sunčano, toplo... Da, bilo je toplo. Jako, jako toplo. U četvrtak smo mislili da je najtoplje što će biti. Ispalo je na kraju da onaj čudan zvuk nije bio posljedica brze vožnje autocestom nego prigušeno cerekanje svemira.

No, prvi dan, Hotel International krcat geekovima maskirane i nemaskirane sorte (nižepotpisani je došao u odijelu čisto fore radi, ipak je "svečano" otvaranje ali ga je urednik Siriusa B odmah proglašio maskiranim u "dobitnika Sfere"; zgodan trenutak kad Milena Benini uzme prenakićeni bodež u ruke, vrlo stručno ga odmjeri i malo izvrти pa samo ležerno kaže da nije nimalo izbalansiran i ode dalje). Kao dio programa Kontakt-a organizirana je Maškarada, pozvani su svi koji se žele maskirati da to em učine em dođu odmah u četvrtak kako bi svečano otvaranje izgledalo što bolje. Da je uspjelo, uspjelo je (i svaka pohvala organizatorici Maškarade), dapače, pojavili su se maskirani ljudi koje nitko na nekom drugom hrvatskom konu nije nikad prije video a Hrvati su. Usput, kad kažem maskirani, ne mislim "nabacili tri krpe na sebe da bi uhvatili besplatni upad" (kao što se radi za maškare) nego svojski se potrudili da to liči na nešto. Pročekajte kroz galerije i vidjet ćete, čisto da izdvojim nekoliko primjera, čitavu ekipu iz Team Fortress 2 (da, Pyro je šetao okolo s maskom, svaka mu čast, naročito po onoj temperaturi i u zatvorenom prostoru), cijeli Scooby Gang (da, imali su i Mystery Machine), Marty McFlya s hoverboardom (hej, stavi nogu na njega i hoverboard lebdi nad tlom, ima i slika), viđeni su i Eleven i Amy Pond...

Q&A s Charlie Strossom je bio zabavan, između ostalog ste mogli i čuti kako kineska ratna mornarica trola Amere te njegove poglede na napredak tehnologije (parafraziram: "Sretni ste što još uvijek nemate leteći auto. Sretni ste jer ga nema ni susjedov šestanestogodišnji sin koji se s curom smsa tokom vožnje pored vaše kuće."), svježenajavljeni privatni

Foto: Nela Dunato

projekt rudarenja asteroida ("To su ljudi koji su tokom sedamdesetih čitali Analog a danas imaju milijarde i odlučili su raditi ono o čemu su tada mogli samo maštati") te odgovore na već klasična 'a kad ćete nastaviti pisati xyz?'.

Samo svečano otvaranje bilo je vrlo ugodno, predstavljeni su GoH-ovi (Stross, Tim Powers, Dmitri Gluhovski ("This is my first con ever."), Cheryl Morgan (i njen space squid) i Darko Macan) a nakon toga se pred dvoranom dijelila besplatna cuga i održalo generalno minglanje. U hotelu se navodno istovremeno održavala konferencija bioenergetičara ili neke druge mumljumumlj rubne znanosti a kasnije se čulo da su oni nas gledali s većim čuđenjem nego što ljudi inače gledaju njih.

Nakon otvaranja kon se prelio u obližnju pivnicu gdje su se osim s finim čevapima, kobasicama, odrescima i pivom strani posjetitelji mogli susresti i s hrvatskim radnim mentalitetom (konobari s generalnim 'kog ste mi kukuruza tu sad došli pa sad moram raditi?' stavom i voditeljica rezervacija koja nije sposobna upisati ni pravi datum u excel tablicu) ali svi su se problemi brzo riješili. Pilo se, jelo se, pa se još pilo, kako je i red.

Petak

Petak i napokon potpuni prelazak u convention mode: znate kako to ide, fizičko ustajanje, duga kava, uspostavljanje mentalnih procesa pa natrag na kon. Još uvijek u hotelu International, između ostalog u programu je i predavanje Korada Korlevića. Predavanje je bilo korlevićevski standardno, što će reći zanimljivo, poučno i kvalitetno. S Koradom ne

možete fulati i svesrdno uvijek preporučujem ljudima da ga odu poslušati; izađu s predavanja malo pametniji. Doduše i isprepadaniji. Ovo se predavanje pak činilo kao anomalija: veći dio predavanja je ustvari bio razbijanje raznih mitova vezanih uz 2012. i predviđanja propasti svijeta. I taman kako se činilo da će možda stati na tome... zadnjih 20 minuta je bila retrospektiva svih puno puno vjerojatnijih smakova svijeta koji nas možda očekuju za vrijeme naših života (Yellowstone, pandemija itd itd), što je predavanje ipak pretvorilo u jedan od onih klasičnih konvencijskih trenutaka: niste u potpunosti iskusili hrvatske konove ako vas barem jednom Korlević nije izdeprimirao ("Šanse da dobijete na hrvatskoj lutriji su I naprama 30 milijuna, šansa da nas tokom jedne godine pogodi asteroid veličine kuće ili veći je I naprama dvjesto tisuća"). Kao što sam već rekao, trebalo bi provesti istraživanje ali prilično sam siguran da nakon njegovih predavanja poraste prodaja cuge na konvencijskom šanku.

Slijedilo je potpisivanje knjiga od strane GoH-ova (trivia: i Stross i Powers ljevaci) a Kontak se zatim preselio na FER, gdje i spada. I sad su se mnogi našli u problemu. Išli bi na program. Samo koji dio?!! U bilo kojem datom trenutku održavaju se minimalno predavanja, paneli, prezentacije i radionice itd itd. Ne zaje*** vas, od početka do kraja kona u svakoj

Foto: David Dubrović

od pet prostorija i holu održavala se po jedna stavka programa, što će reći da ste u bilo kojem trenutku morali birati između šest različitih stvari (tj. sedam, jer možda biste razgledavali štandove... ustvari osam jer možda biste se malo družili kod šanka ili ispred FER-a). Organizatorima i koordinatorima svega ne da ide pohvala nego ono...

Bilo je tu svega, od predavanja Vladimira Samobora (kasnije u stanu kaže Maja: "Bila sam na tom Samoborovom predavanju." Mi: *zlobno smijuljenje* Maja: "Zašto me nitko nije upozorio?!!" Mi: "Bwahahahaha"), rasprave o LARP-u u Hrvata (Vlahović: "Možda odem na to al sam da im serem nek se dogovore i naprave raspored a ne da naguraju osamnaest larpova u tri ljetna mjeseca pa se žale da malo ljudi dođe na svaki."), predstavljanja troježične zbirke Bella Proxima čiji su primjerici u rekordnom roku razgrabljeni, kviza za poznavatelje Game of Thrones (Parafraziram razgovor s organizatorom kviza: "Trebalo je prepoznati parove sisa, povezati sliku s ženskim likom." "I?" "I nije im išlo baš." "Ne kontam kako fulaš tako nešto." "Ni ja, ali sam bio stavio i tri penisa i ono što zabrinjava je da je ekipa, a većinom su bili muški natjecatelji, pogodila sva tri.") (Trivia: Gregor Clegane je viši od Yao Minga i teži od Boba Sappa).

Predstavljala se i najnovija žanrovska produkcija u 'Rvata, između ostalog i roman Irbis Aleksandra Žiljka, predstavljanje kojeg je skoro završilo pokretanjem revolucije protiv onih Jedan Posto ali je urednik knjige uspio vratiti temu natrag na samu knjigu. Nakon toga je završio redovni program, što će reći da je slijedilo druženje i pijenje.

Subota

Buđenje, kava, yaddayadda (doduše, u jednom trenutku "O bože, nakon danas ima još jedan čitav dan konvencije", izrečeno pomalo očajničkim glasom). Predavanje/panel o crtačima i ilustratorima fantasya, između ostalog naša talentirana predsjednica Nela Dunato i Milivoj Ćeran koji crta da ti oči ispadnu i koji je još jedan pokazatelj da mi imamo ljudi koji s strancima u istoj branši pod pometu ali jedva da tko zna za njih.

Program je uzeo zamaha. A kad kažem uzeo zamaha mislim da smo bolja polovica i ja trčali s predavanja na predavanje na panel, iz prostorije u prostoriju, s par minuta pauze između svakog te da smo imali dojam da smo na faksu. Mislim, jesmo bili na faksu, ali...okej, kužite što hoću reći. Nije to kritika kona, dapače, sve je išlo k'o podmazano i nije bilo nimalo lako odlučiti se što ići pogledati/poslušati. Nažalost je snimanje

čitavog programa i inače logistički i finansijski neizvedivo ali da je bilo, mislim da bi se ti dvd-i s snimkama razgrabili nakon kona. Inače, vidjelo se da ide kao podmazano jer su organizatori imali Onaj pogled: pogled koji kaže 'ne mogu vjerovati kako je dobro, sve radi, sve ide po satnici, ako i ima neki problem sitan je i otkloni ga se u roku od odmah...nešto gadno će se desiti, je tako? Tako je, zar ne?'

Dalibor Perković držao je predavanje o politici u space operama i esefu generalno, te se zaključuje da svi putevi koji vode u koloniziranje dubokog svemira također vode u anarhističko-komunističke sustave. Da, inače je veliki fan Iaina Banksa, kako ste pogodili? Inače, dok se održava konovski program također se u jednom sobičku glasa za ESFS nagrade (nagrade koje dodjeljuje europsko društvo za znanstvenu fantastiku), a za koje su i neki naši nominirani te se bira mjesto održavanja Eurocona 2014. (Eurocon 2013. izglasan prošle godine, održava se u Kijevu, bit će i posjeta Pripjatu i Černobilu. Zabrinjava činjenica koliko se ljudi oduševilo kad se to pročulo još prošle godine).

Davor Horvatić je ljudima pričao o vakuumu (uz česta ispadanja clip-on mikrofona praćena s "Ja sam teorijski, ne eksperimentalni fizičar"), a predavanje je bilo uobičajeno dobro i zabavno, još jednom potvrđujući da je Horvatić nešto kao hrvatski Carl Sagan, em pametan em karizmatičan em sposoban predočiti znanost na popularan način.

Tim Powers je pak pojasnio kako funkcioniра njegov proces pisanja i smišljanja radnje te rekao koju o beta readerima i urednicima (ako vam beta readeri za nešto prigovore, možete a i ne morate uvažiti, ako vam urednik istu stvar prigovori uvažite i ispravite, he's the one who gives you money) a nakon toga je Darko Macan ukratko ispričao povijest hrvatskog esefa te nacrtao u karikaturi neke od pisaca istog, ali samo one koje je znao kako nacrtati (doduše i tu je bilo malo varanja, nije Danilo Brozović sad TOLIKO neupečatljiva lica da ga se mora predstaviti samo crtežom koji podsjeća na jaje. Ali ajde, on je barem čitavu glavu dobio, Krušvar je dobio samo oči i usta). Ne brinite, fotografija crteža postoji jer je između ostalog i nižepotpisani brže-bolje potražio sve koje zna a opremljeni su digitalcem.

A onda su se dodijelile nagrade: Sferice za klince (stranci šokirani količinom djece koja su nešto žanrovski napisala ili nacrtala te došla na dodjelu) i Sfere za one malo više (stranci također šokirani brojem žena u hrvatskom fandomu, pitali da im otkrijemo tajnu kojom smo ih privukli. Parafraziram članicu SFere: "Probajte organizirati udrugu, a ne da se vas petorica nalazite na pivi i dogovorate događanja.") te ESFS nagrade. Nije da nas hvalim ali 3. Zmaj je pwao te večeri, dvije ESFS nagrade (best fanzin i best artist, Eridan i Nela Dunato), jedna Sfera i jedna Protosfera (yours truly i Antonija Mežnarić, jest da više nije članica ali za potrebe prestiža kao udruge s nagrađenim članovima ju svojatamo). Nakon toga je Davorin Horak predstavio Sirius B i sve projekte vezane uz njega (Sirius B special, što će reći tematski broj, strip special u kojem bi se objavili kratki stripovi i k tome na engleskom radi promocije vani, Titan, koji bi trebao biti vrlo impresivna antologija svjetskih vrhova sf, fantasy i horora te kolekciju svih priča koje su nagrađene Nebulom, izdanu u nekoliko knjiga tokom slijedećih nekoliko godina) a dok se to događalo na panelu o vampirima Zoran Krušvar i Danijel Bogdanović su izveli teroristički prepad, prekinuli panel i oteli mikrofon te predstavili zbirku priča o i u čast Davoru Šišoviću, koji je bio dio panela te sjedio prvo zbumen a onda pomalo i izbezumljeno iznenaden svime time (također i pomalo ljut jer su ga prekinuli usred priče o Juri Grandu). Naravno, održala se i Bočkoteka i naravno, pobjednik nije bio najbolji već najmanje užasan (po točnim odgovorima, ne po izgledu, da ne bi ispalo da estetski diskriminiramo).

Održao se i "Love is blue" LARP, koji je vrlo popularan, vrlo hvaljen od strane svih koji su sudjelovali a brojem održavanja u nas već je premašio broj održavanja na konovima u Italiji, gdje je začet. Ne bi bila fora da ikako spoilam, samo ću reći da apsolutno preporučujem da se prijavite prvom prilikom i da vam sjediti na podu, u mraku, u skučenom prostoru, vezani lancima za zid i petero drugih ljudi nikad neće biti toliko zabavno kao što će vam biti na ovom LARP-u.

I na kraju svega, International Party u Boogaloo-u (Irci su se nominirali (i osvojili nominaciju) za održavanje Eurocona 2014. u Dublinu pa su se promovirali između ostalog i dijeljenjem besplatne cuge. DOBRE besplatne cuge. Ispada da nije da nižepotpisani ne voli viski već ne voli ovaj škart što mu ga se kod nas obično toči kad ga ponude. Također, ako vas u Dublinu Irci za šankom budu pitali što ćete popiti, odgovorite s 'što predlažete'. Vjerujte mi, nećete požaliti. Malo će vas obliti hladan znoj kad vam u istu čašicu natoče po pol prsta tri različita viskija i onda dodaju Bailey's ali teče k'o voda. I lupa k'o čekić). Dodijeljene su i nagrade za Maškaradu a nakon toga se pilo i plesalo do sitnih sati. Preko trideset je ljudi te noći odlučilo sutradan uplatiti kotizaciju za Eurocon

2014., a ako to i jest bilo pod dobrom dojmom koji je irski šank ostavio, odluka je sutradan ostala ("Gle, ovo je sad promotivna cijena i vrijedi samo na Kontaktu i ako sad uplatiš, tih 150 kn je ništa prema tome koliko će koštati kotizacija već slijedeće godine." "Da, a i ovako se natjeraš da počneš tražiti način i skupiš lov za Dublin." "Da stavljam sitniš iz novčanika svaki dan s strane za to?" "'bem ga, sad se moram i zaposliti.'"). Dapače, zadnji poznati broj uplaćenih kotizacija vrti se oko pedeset od čega je jedno četrdesetak Hrvata. Pitam se kolikom broju nas još uvijek nije propisno sjela činjenica da 'za dvije godine idemo u Dublin.' Hehe.

Nedjelja

Buđenje praćeno s "o bože zašto još nije gotovo?" i "de ne njurgaj, sutra ćeš plakati da bi natrag. Sjedi tu i pij tu kavu." Nedjelje su obično na hrvatskim konovima rezervirane za nešto sitno ležernog programa, većinom služe da se posjetitelji otjeraju doma i organizatori malo dođu k sebi prije nego krenu čistiti. Kontakt se takvom shvaćanju konovske nedjelje nasmijao u facu i rekao 'Ne.' Održan je panel o steampunku u književnosti, na kojem su uz Milenu Benini, Ivanu Delač (koja nije planirala ponovno obući svoju steampunk opravu ali ju je Milena Benini natjerala, em radi teme panela, em radi Strossa) i Vlatka Jurić-Kokića sudjelovali Powers jer je jedan od začetnika žanra i Stross jer ga ne podnosi (steampunk, ne Powersa, njega fanboya).

Piece de resistance nedjelje je naravno bila aukcija knjiga, svojevrsni spektakl u kojem se hrpa ljudi međusobno nadmeće tko će više love (što mu je ostala na dnu novčanika nakon prethodna dva/tri dana) potrošiti na knjige koje su njihovi vlasnici već probali uvaliti rođacima pa nije išlo. Činilo se da Žiljak neće moći voditi aukciju (netko je na njega pokušao izvršiti atentat autom, ali ozlijeđeno je bilo samo rame. Također, drugi je atentat na samom konu na Žiljka pokušao izvesti Perković kao valjda svojevrsni hommage Gavriliu Principu i inima ali s NERF pištoljem pa razumljivo nije uspjelo,) ali se Žiljak već oporavio dovoljno da je sudjelovao na Kontaktu te ju ipak vodio, na opće zadovoljstvo svih (osim onih koji nisu ponijeli knjige jer su mislili da Žiljak neće biti na Kontaktu - vlada mišljenje da knjige ne bi ni približne cijene dosegle da aukciju vodi netko drugi). Iznenadenje aukcije bio je portret gusara kojeg je nacrtao sam Tim Powers a novac za koji je slika bila prodana išao je u dobrotvorne svrhe.

I onda je stiglo zatvaranje (napokon, neki bi rekli, ne jer im je bilo dosadno ili užasno već jer ih je čisti intenzitet i odličnost konvencije i druženja fizički i mentalno izmorio. Ti su isti naravno već sutradan njurgali da

Foto: Nela Dunato

bi oni još). Govor Sferine predsjednice Petre, puno zahvala, pohvala i aplauza (Tim Powers ima nadnaravni timing, nestane tokom zadnjeg dijela programa, čini se da ga neće biti na zatvaranju i onda ušeta u hol FER-a doslovno u trenutku kada se Petra zahvaljuje GoH-ovima i spomene njegovo ime) i simpatičan trenutak kada Cheryl Morgan Petri i SFeri pokloni bocu viskija. 100 godina starog i dimljenog. Boca je bila prazna nakon 10 minuta, naravno. Posjetitelja je bilo sve manje i manje, dok na kraju nisu ostali samo najuporniji, pomogli u čišćenju prostora i pražnjenju boca te se družili pred FER-om i u holu.

Generalni zaključak: bilo je odlično. Samo to? Pa, bilo je odlično i mi bi opet Eurocon u Hrvatskoj, naravno. Ali ono, za sedam, osam godina, da se organizatori stignu mentalno oporaviti.

Sve u svemu, ovi Euroconi nisu loša stvar.

Vidimo se u Dublinu. Dvije godine nisu toliko dugo vrijeme koliko se čine.

DOBILI SMO NAGRADU!

Irena Hartmann

Na ovogodišnjem Euroconu koji se održao proljetos u Zagrebu (ako niste bili na njemu, prvo se smatrajte mrko pogledanima a onda pročitajte report), među prestižnim europskim autorima koji su bili nagrađeni ESFS nagradama bilo je čak četvero naših sunarodnjaka. Dvije kategorije pokupili su upravo trećezmajevci.

„Nagrade Europskog društva za znanstvenog fantastiku dodjeljuju se svake godine za izniman doprinos žanru znanstvene fantastike na europskoj razini, a izgled nagrade se svake godine mijenja jer ga određuju domaćini Eurocona, konvencije koja se svake godine seli u drugu europsku zemlju.“, kažu na NOSF portalu malo detaljnije o ESFS (European Science Fiction Society).

A dobitnici su... (fanfare) Zdenko Bašić kao najbolji umjetnik u Spirit of Dedication kategoriji, Katarina Brbora u Encouragement Awards kategoriji. Ipak, ono što vas najviše zanima su naša **Nela Dunato** koja je pokupila nagradu za najbolju umjetnicu unutar Hall of Fame kategorije i (zar vas to čudi?) upravo **Eridan**, kao najbolji fanzin u kategoriji Spirit of Dedication. Jej! :)

Broj koji smo nominirali i dilali po Euroconu možete preuzeti, kao i sve ostale, sa www.3zmaj.hr. Još su članovi 3. zmaja dobili nešto nagrada Sfera, ali o tome možete čitati u reportu. Čestitke svim dobitnicima, a pogotovo našoj Neli i prijašnjem uredništvu Eridana.

Foto: David Dubrović

PORTRAIT OF A HUNTRESS

Ivan Šivák 2006 ©

Ivan Šivák

<http://ivansivak.com/>

ANĐEO ČUVAR

Zoran Krušvar

Ima li ljestve dužnosti od one anđela čuvara, pitam se dok Klara Matić pere zube. Kapljice pjene prskaju zrcalo u kojem nema mojeg odraza, ali zato sam tu kad joj treba šapnuti da zatvori pastu. U njenoj sobi vodim računa da ne zaboravi molitve prije spavanja. Tu valja biti vrlo odlučan, jer Klari misli često odlutaju prema slikama glumaca i pjevača koji je gledaju sa zidova. Nakon toga, Klara gasi svjetlo i sklapa oči, a nad njom bdijemo plastični Isus, plišana mačka s deficitom brkova i ja. Trudim se otjerati ružne snove, a ako je neki ipak zadesi, ulijevam joj hrabrosti i snage da ga izdrži.

Ujutro se Klara budi za školu i ja je štipkam svojim bestjelesnim prstima kako ne bi prespavala budilicu. Nagovaram je da doručkuje, jer je to najvažniji obrok dana i pazim da kaže "Hvala, mama" kad dobije gotov tost i kakao. Ako je uspijem navesti da na izlasku iz stana ubaci i koje "Volim te", onda se gospođa Matić rastapa od sreće i ne spominje nesretnu jedinicu iz matematike koja nam zadaje velike muke. Sve to doprinosi sretnijoj obitelji, a znamo da je obitelj temelj društva.

Putem do autobusne stanice razvezujem Klari cipelu i tjeram je provjeriti je li ponijela mobitel, ključeve, novčanik... sve to činim smisljeno, jer ne želim da na stanicu stigne prerano. Na stanicu je obično i Silvija iz trećeg B, koja je uvijek nudi cigaretama. Za Klaru nije dobro da se s njome druži, ti ateisti su uvijek problematični. Uspijevamo se pojaviti točno pred dolazak autobra, a na ulasku Klara susreće Marka, pristojnog dečka iz trećeg A, ministranta iz bogobožljive porodice. Marko joj se smiješi, ja je nutkam da ga pozdravi i šaljem joj nježne misli, ne bi li joj se mladić umilio. Klara kaže "Zdravo", Marko kaže "Ej", jer se dečki moraju praviti da su hahari i silno neformalni. Nema veze, ja znam da mu je srce od zlata i Klari bacam trepavicu u oko. Ona suzi, Marko joj nudi papirnatu maramicu. U poskakujućem autobusu zajedno naganjaju trepavicu uokolo po plavoj šarenici. Zahtjevna je to operacija i Marko u tu svrhu prilazi vrlo blizu, gotovo se može ogledati u zjenicama. Klaru zapuhuju oblačići mentola u njegovom dahu i obrazi joj rumene. Put do škole za njih postaje pravo malo hodočašće u kojem vide samo jedno drugo. U hodniku se rastaju, svatko mora u svoj razred, ja joj vodim ruku da dotakne njegovu. Prsti im se tek na trenutak zakače, dok koža klizi niz kožu. Blagoslovljena su ta ljudska bića i njihova naivna srca.

Slušamo o anorganskoj kemiji. Formule se odbijaju od membrana Klarinih bubenjića, pokušavam je natjerati da obrati barem malo pažnje na profesoricu, ali imao bih jednako uspjeha da sam pokušao natjerati Biskupsku komoru na skromnost. Idući sat je engleski, to nam bar donekle ide, onda povijest. Profesorica je traumatizirana bijednom plaćom i time što nitko ne cijeni njen posao, pa ga je stoga odlučila ispitivati umjesto da djecu nauči novu lekciju. Ništa čudno, jer i ona je ateist. Mi baš nismo sasvim spremni pa moram pribjeći malom triku i "ispeglati" nekoliko stranica u imeniku. To neće usrećiti neke učenike, ali ionako bi ih ispitala kad – tad, a Klaru baš može i neki drugi put.

Jedva smo dočekali veliki odmor. Klara bi trebala jesti, ona je još u razvoju, sa šesnaest godina organizam traži puno goriva. No, mladost – ludost ima svoje prioritete, a i to je sasvim prirodno. Umjesto sendviča, Klara oko škole traži Marka. Zadovoljan sam zbog toga, barem se neće motati oko one Silvije i njenih prijateljica koje puše, oblače se u crno i buše si rupe posvuda. Sasvim je sigurno da se i drogiraju, to je jasno kao truba Gabrielova. Nakon još koje minute potrage, Marko se pojavljuje u školskom dvorištu noseći slanac. On je ipak najprije otiašao do pekare, iz toga se vidi njegova sposobnost pribavljanja hrane i potencijal da jednoga dana prehranjuje obitelj. Pristojno nudi svoj slanac Klari, ona sa smiješkom uzima i stavlja ga u usta. Topla, slana masa rastapa joj se na jeziku, miješa sa slinom i klizi niz grlo. Oboje se smiju, dijele pekarski proizvod i pričaju mlađenачke besmislice: "jesi li vidio ovo, jesi li čula ono, ideš li za vikend ovamo ili onamo". Šapnem joj da pohvali njegovu frizuru. On se na to sasvim smete i pokušava nešto reći o njenim očima, što ispada vrlo nespretno i glupavo. Na svu sreću, Klara nije raspoložena za kritičko rasuđivanje pa i taj njegov blijedi pokušaj davanja komplimenta ima pozitivan učinak. Njihovo ljupko druženje prekida školsko zvono i njoj malo fali da se pridigne na prste i poljubi mu obraz prije nego što otrči na sat.

Kao potpuna protuteža odmoru, slijedi sat klete matematike. Profesorica je ponovo mrzovoljna i mrko gleda Klaru. Sam Sotona mora da je u toj ženi, proziva Klaru pred ploču kao da joj je ova nešto skrivila. Zadatak je

dosta težak, uz brojeve ima i slova, a svi znamo da se slova ne daju tek tako zbrajati i dijeliti. Za mene je to veliki izazov, jer ni sam ne znam riješiti zadatak. Ipak, u prvoj klupi sjedi Irena, oklopljena dioptrijskim naočalama i naoružana oštrom olovkom, probada nepoznanice i siječe glave jednadžbama, nema te aritmetičke aždaje koja bi nju pokolebala! Virkam u njenu bilježnicu pa šapćem Klari. Tehnički nije baš najkorektnije to što činim, ali Isus nas uči samilosti i kako je ono rekao: "tko je bez grijeha, neka prvi baci kamen". Uostalom, kome u životu trebaju jednadžbe? Klara uspijeva izvući dvojku i veselo odlazi na mjesto. Ja se vrtložim nad njom i u sebi svjetlucam od ponosa.

Pet sat je psihologija, šesti informatika, naučili smo tko se s kim milo gledao proteklog vikenda i koliko je novih prijatelja na facebooku dobila Marijana iz klupe iza, nakon što je stavila svoje fotke u kupaćem. Poslije dugog čekanja oglašava se zvono i Klara može kući.

Ispred škole dočekuje ju Marko i zajedno idu put autobusne stanice. Neke od njihovih kolegica već ih znakovito pogledavaju, sluteći da se tu nešto kuha. Dok razgovaraju, ona zabacuje kosu iza uha, a on napinje biceps. Ona se smije čak i onda kad zapravo nije smiješno, a on se trudi da mu glas zvuči duboko. U autobusu je gužva i moraju stajati vrlo blizu jedno drugome. Klara se ljudja kad autobus uđe oštire u krivinu i Marko je zaštitnički hvata oko struka. Ona mu zahvaljuje, on ne spominje da mu je usput stala na nogu. Nastavlja je pridržavati, za svaki slučaj, a ona se ne buni. Marko se čini kao baš dobar dečko i mislim da si njih dvoje fino odgovaraju.

Putem do Klarine zgrade razgovaraju o školi. Marko, čini se, matematika ide nešto bolje nego Klari pa bi joj koji put mogao i pomoći sa zadaćom. Nije loše. Ubrzo stižu do zgrade i penju se stepenicama, čujem kako glasno udara Klarino srce i pokušavam je umiriti, ali teško je kad protiv tebe rade i stepenice i mladenački hormoni. Staju pred vratima stana obitelji Matić. "Hvala što si me dopratio", kaže Klara, kao da ju je pratilo u ponoć kroz Bronx. "Ma ono, nema beda", on kima glavom kao da se podrazumijeva da ju je pratilo, jer je on ipak kavalir, a ona je dama i tako to. Onda nastupa nekoliko sekundi napete tišine i ja im se moram smijati od svega srca (oni to ionako ne mogu čuti) i pitam se hoće li itko povući taj odlučujući potez? Konačno, zaključujem da je iščekivanje postalo već toliko neugodno da bi oboje mogli pobjeći i gurnem Klaru, tek toliko da se pomakne za dva centimetra bliže njemu. On je samo to čekao, naginja glavu, nježno je hvata za rame i usne im se spajaju u dugi, dugi poljubac.

Poljubac traje, pomicu se tijela, ruke, jezici, samo se čini da usne ostaju beskonačno povezane. Tada se začuje otključavanje, susjed s gornjeg kata izlazi, mora se spustiti stepeništem i nije baš zgodno da ih nađe kako se žvaljakaju na hodniku. Klara brzo vadi ključ, otvara vrata i vodi Marka u stan. Roditelji će ionako doći s posla tek za nekoliko sati.

Svo troje odlazimo u Klarinu sobu, ona i Marko padaju na krevet u zagrljaju. Ljube se, sišu, grickaju, prstima petljaju jedno po drugome. Marko skida majicu, Klarini nokti crtaju bijede linije na njegovim leđima. Njegov jezik klizi od njene ušne resice niz vrat pa prema grudima i ostavlja mokri trag. Klarina majica mu smeta, zavlači ruke pod nju, želi je svući ali ne može dok Klara leži, a on je na njoj. Klara mu pokušava pomoći, ali lakat joj zapinje u rukavu. Konačno, on se odmakne i pusti je da si sama skine majicu. Na trenutak Klara razmišlja, a onda zaključuje da je bolje odmah skinuti i grudnjak, jer bi moglo potrajati ako to prepusti njemu. Otkrivaju se bradavice ružičaste i napete, Marko ih ljubi dok njeni prsti otkopčavaju njegove hlače. Uskoro su oboje goli i njihova gipka tijela isprepliću se, puze jedno po drugom, nespretno se sudaraju istražujući nove položaje, znoje se, pritišću, štipaju i čupaju. Klara ga u jednom času uspijeva odgurnuti, pomicše se, otvara ormarić i iz njega vadi paketić kondoma. "Ostalo je od bivšeg", kaže, a Marko šutke kima glavom ali mu se na licu vidi iznenađenje, a na usnama ostaje neizgovoren "Mislio sam da si djevica". Kao da mu je krivo što joj nije prvi (jer ona njemu jest), ali preboljet će on to već... svi prije njega su preboljeli.

Klara mu pomaže s kondomom i za čas su ponovo isprepleteni, ovog puta potpuno.

Ja plutam iznad njih i posežem za vlastitim eteričnim tijelom, oblikujem sebi dijelove muškarca i milujem ih onako kako bi to ljudsko biće činilo. Moj nematerijalni ud prostire se neomeđen zakonitostima smrtničke anatomije i dok jezici mladih ljubavnika vežu jedan drugog u čvor, nevidljivi vršak prolazi kroz njihove obraze i kupa im se u slini. Kako se Klara i Marko gibaju sve brže, a njihovo dahtanje postaje glasnije i sličnije jecajima, tako i ja sve revnije trljam sam sebe. Osjećam silno ushićenje, zamišljam da se jamačno slično osjećala i Blažena Djevica Marija dok ju je prožimao Duh Sveti. I tada, o aleluja! Dosežem vrhunac svoga otajstva, iz mene pršti blagoslov

u tisuću sjajnih astralnih kapi koje prosipam kao Božju milost svud po sobi, po obiteljskim fotografijama sa Špancirfesta na radnom stolu, šarenim posterima na zidu, zgužvanoj posteljini, Klari i Marku, plišanoj mački i plastičnom Isusu. Sve ih škropim ljubavlju, blagoslovim nevidljivim anđeoskim sjemenom, svojom besmrtničkom esencijom zazivam mir ovoj kući i spokoj njenim ukućanima, kao i njihovim gostima.

Dok Klara i Marko počivaju u nježnom zagrljaju, ja im se odozgo zadovoljno osmjeхujem. Lebdim tako kontemplirajući o duhovnosti, važnosti intuicije, dobrote, ljubavi, vrednovanju nematerijalnih vrijednosti... i ponovo se pitam, ima li ljepše dužnosti od one anđela čuvara?

Karin Bogdanić: "Fae"

<http://raenyras.deviantart.com/>

SANDMAN REVISITED - KAKO NE-GEEK DOŽIVLJAVA GAIMANA

Ana Hartmann

Prije par dana s čuđenjem otkrila da je strip postao bona fide predmetom znanstvenih istraživanja, kulturoloških i književnoteorijskih eseja i zbornika. Nizovi sličica s tekstrom u balonima, dulji, kraći, banalnih i kompleksnih tematika, komični i ozbiljni - artefakti ne baš tako novog fenomena zabave - prešli su iz svijeta opskurnih tiskovina za djecu i pubertirajuću mlađariju u domenu pomnog proučavanja, kontekstualizacije, laboratorijskog seciranja, teoretiziranja, analize, interpretacije, i generalne objektivizacije u potrazi za mitološkim, antropološkim, psihološkim i inim poveznicama, korjenima, okvirima, inspiracijama, motivima i sredstvima koji strip, nadajmo se, pretvaraju u umjetnost, ili barem u umjetničku manifestaciju određenih aspekata pop-kulture.

No ne tako davno (nedavno iz moje perspektive; objektivno prije ca. dva desetljeća) moje je poimanje stripa bilo definirano avanturama i likovima Alana Forda, Zagora, Asterixa, Marti Misterije, Dylana Doga, rijetkog Corta Maltesea - bile su to ofucane knjižice, tiskane na lošem papiru, koje sam pronalazila ispod ujakovog kreveta, koji je, jedanaest godina stariji od mene, bio uvjeren da ga se treba smatrati odraslim, ali još uvijek nije bio dovoljno zreo da odluči svu tu hrpu starog papira po kratkom postupku baciti u smeće. I dobro je da nije, jer bih se u protivnom danas možda samo nasmijala na ideju da napišem tekst o nekom stripu, nemajući sjećanje na ljetna popodneva izgubljena u čitanju i ponovnom čitanju dogodovština Boba Rocka, Duha sa sjekicom, braće Dalton, Obelixa, i mnogih drugih papirnatih, dvodimenzionalnih likova koji su činili povremen odmak od (klasičnih) knjiga kojima je bilo ispunjeno moje odrastanje. Međutim, stripovske sam junake definitivno ostavila iza sebe već pred kraj gimnazije, a staromodno i tradicionalno fakultetsko obrazovanje kojemu sam bila kasnije podvrgnuta samo je učvrstilo stav da su stripovi u velikoj mjeri zabava za klince koji nemaju pametnijeg posla.

Godinama kasnije dobila sam preporuku da pročitam Gaimanovog Sandmana - Gaiman mi je bio već poznat kao ko-autor Good Omens, autor Stardusta i American Gods, te kao jedan od favorita moje geekovske mlađe sestre, zaljubljenice u spekulativnu fikciju (drugim riječima: sci-fi i fantasy), ali o njegovom stripovskom

opusu nisam imala ni najmanjeg pojma. I tako sam na posudbu dobila deset tomova priče o Gospodaru snova, u paketu s upozorenjem da to nije "klasični" strip koji se čita kao petparačka priča, već kompleksan narativ kombiniran s izvrsnim crtežima koji je nastajao kroz niz godina, i kojemu treba pristupiti s dužnim poštovanjem.

Hm.

Ne zaboravite: moje su asocijacije na strip bile vezane uz nosinu Boba Rocka, Zagorov tomahawk i nonšalantnu cigaretu u ustima Taličnog Toma, te uz suvremene ekranizacije Batmana, X-mena, Ironmana, Spidermana, Supermana, i svih ostalih "manova" čije najavne špice krase amblemi DC Comicsa ili Marvela. Kao stripovskom laiku, potpuno mi je bila nepoznata činjenica da se pod egidom suvremenog stripa (najkasnije od sredine osamdesetih) okupljaju najrazličitiji profili stripovskih pisaca i crtača, od autora kiča i jeftinog šunda do kreativaca koji strip artikuliraju kroz sinesteziju jezičnih i likovnih elemenata, šireći horizont stripa i pretvarajući ga u istinsku sekvencijalnu umjetnost. Zbog te je neupućenosti moj posuđeni Sandman mjesecima skupljaо prašinu, čekajući onaj neuhvatljivi trenutak "kada neću imati drugih obaveza", odnosno vrijeme oslobođeno misli o poslu, obitelji,

obavezama, novcu, poslu, obavezama... Znate već kako to ide. Sve dok me poslovični prst sudbine ovog ljeta nije kroz bolest prikovan za krevet, te sam od puke dosade uhvatila čitati Gaimana u potrazi za razbibrigom. Možda je pretenciozno moj doživljaj Sandmana nazvati joyceovskom epifanijom, ali tim mi je izrazom najjednostavnije predočiti razinu ugodnog iznenađenja koje me je držalo od Dream a Little Dream of Me (trećeg dijela prve knjige - toliko mi je, naime, trebalo od početka čitanja do trenutka u kojem mi je sinulo da ovaj strip zaista jest drugačiji od svakog drugog na kojega sam do tada našla) pa do zadnjih stranica The Wake i konačnog oprštanja s Morfejem i njegovim varljivim i nepostojanim svijetom.

Postavlja se pitanje što jednog ne-geeka fascinira u Gaimanovoj priči o Oneirosu i Beskrajnicima (The Endless) i njihovim tako ljudskim naravima, emocijama i ambicijama? U mom bi slučaju (budući da mi je posao bavljenje različitim aspektima književnosti) to bile brojne, više ili manje suptilne, reference i aluzije na druge autore i tekstove, od najočitijeg Shakespearea (koji se pojavljuje kao jedan od epizodnih likova¹), preko Borgesa, Marlowea, Bena Jonsona, G.K. Chestertona u obličju Fiddler's Greena, Miltona, do apokrifnog Tominog evanđelja², te poigravanje mitološkim konceptima koje pokriva goleme geografske udaljenosti - od vrhova europskog Sjevera do bespuća afričkih savana, s postajama u antičkom Egiptu, Babilonu i Grčkoj. Gaiman je očito široko načitana osoba koja prihvata i koristi inspiraciju proizašlu iz kontakta s lepezom književnih, filozofskih i religijskih tekstova, i čini se na mjestu komentar jednog od reczenzata najnovijeg komentiranog izdanja Sandmana koji piše: "He sometimes came off like an insecure college sophomore home on break, determined to show off to everyone that he'd read a little Freud. The shock with this edition, for the casual fan, is learning that Gaiman has read every other book in the library and dropped them into the mix, too."³ Budući da sam u slobodno vrijeme slaba na grčku mitologiju, oduševila me Gaimanova obrada priče o Orfeju, kao i spretno uklapanje Eumenida u široki panteon bogova i vječnika koji nastanjuju taj divni svijet onkraj realnosti koju pozajemo, ali me jednako tako zadržala i maštovitost u poigravanju elementima horora i crnog humora (najcrnijeg kojega možete zamisliti, zapravo) - od scene u kojoj John Constantine dodiruje amorfne ljepljive ostatke živućeg ljudskog tijela na zidovima Rachelinog stana (Dream a Little Dream of Me), preko ultra-bizarne konvencije serijskih ubojica (Collectors) do različitih prikaza čerečenja ljudskog tijela (između ostalih, u 24 Hours i Cerements). Gaiman je majstorski uspio povezati konvencije i tradicionalne forme stripa s postmodernom eklektičnosti brojnih likova i mjesta radnje, ispreplićući pažljivo konce sna i jave, podsjećajući čitatelja, u pravim trenucima, na gotovo zaboravljene likove iz prošlih epizoda koji na trenutak postanu centralni protagonisti, da bi uskoro ponovo nestali u sjenama Dreaminga. Imat će svega: demona, beduina, urbanog nadrealizma, antropomorfnih životinja i bundevi, grifona, luđaka, transseksualaca, vila, a epizodne uloge igraju i poneke stvarne ličnosti, poput rimskog cara Augusta, Haruna al Rašida, Marka Pola i Johna Belushija.

Gaimanova autorska genijalnost naposljetku proizlazi ne iz činjenice da je kreirao sve te likove i razgranate podradnje, već iz umijeća održavanja kontinuiteta u priči koja je nastajala u razdoblju od sedam godina i bila objavljivana u 75 nastavaka - to je skoro tri puta dulje od najduže serijalizacije ikojeg Dickensovog romana! Ta gotovo dramatična publikacijska rascjepkanost nije ni u čemu ugrozila literarnu kvalitetu Sandmana, i mirne se savjesti može potvrditi da je Stephen King bio u pravu kada je napisao: "So these are smart stories, and cunningly crafted stories. Fortunately for us, they are also good stories, little wonders of economy and surprise."⁴ Zapravo me više uopće ne čudi da je Sandman bio jedan od predvodnika i motiva novopokuđenog znanstvenog interesa za stripovsku umjetnost, bilo bi dapače čudno da nitko tko cijeni lijepu književnost (neovisno o žanrovima i kanonima) nije uočio kolika je pripovjedačka umješnost i kreativnost utkana u izgradnju te velike, jedinstvene priče.

1 Ekskurs: nije li okrutno Shakespeareov talent svesti na Morfejev ekvivalent mahanja čarobnim štapićem, onako kako je to uradio Gaiman? Moja zamjerka proizlazi iz opiranja teističkom konceptu svijeta u kojem je talent isključivo božanski dar - pitam se: je li i Gaiman potpisao kakav "ugovor s vragom", ne bi li stvorio takvo remek-djelo stripovske umjetnosti?

2 Intertekstualnih je referenci zapravo puno više - Gaiman ih je zainteresiranim "otkrio" u nedavno objavljenoj knjizi *Annotated Sandman* (prvi tom objavljen ove godine, nastavak se očekuje).

3 <http://wapo.st/Ru9Moe>

4 Iz uvoda u *World's End*.

TENSKIES.DEVIANTART.COM

Korina Hunjak: "Ensis"

<http://tenskies.deviantart.com/>

THE AMAZING TURTLEWOMAN!

Damjan Despot

Čovjek je hodao ulicom ne mareći previše za okolinu... Da je obraćao pažnju, primijetio bi Superskočimiša kako mu se smiješi sa šarenog plakata:

“SUPERSKOČIMIŠ:
VEĆ JE TRI PUTA SPASIO GRAD
DVA PUTA CIJELI SVIJET!
GLASAJTE ZA SUPERSKOČIMIŠA –
ON HRABRO SKAČE U BUDUĆNOST.”

Možda bi bilo dobro da je Čovjek percipirao tog očigledno dobro raspoloženog i samopouzdanog papirnatog Superskočimiša – jer da je to učinio – mogao bi razumjeti značenje velikih slova od dima koja su se protezala nebom: “SKOČIMO U BUDUĆNOST ZAJEDNO!”

Ovako ih nije razumio, pa je sa prozračno bijelim slovima podsvjesno i unakrsno povezao sljedeći tok misli (poredano kronološki):

1. zbumjenost
2. nerazumijevanje
3. nepripadanje
  - 3.1. nepripadanje mjestu
  - 3.2. nepripadanje vremenu
4. nelagoda
5. krivnja
  - 5.1. krivnja zbog nepripadanja mjestu
  - 5.2. krivnja zbog nepripadanja vremenu
6. bol
(i tada, iznimno naglo...)
7. frustracija
8. prezir
9. želja za bijegom u osobni mjeđurič izolacije (de facto – vlastito vrijeme i mjesto).

Naravno, i sâm Superskočimiš je imao određene posljedice od tog slobodno asociranog džumbusa. Naime, Čovjek je bio potencijalni birač – a sada – našavši se u unakrsnoj vatri propagandnih sredstava: sâm, otuđen i zbumjen – on više nije potencijal, već neupotrebljivi otpadak (ili, nedajbože, glasač za suparnika).

Bilo kako bilo, Čovjek je i dalje brzao ulicom (sada za nekoliko postotaka brži zbog asocijације br. 9) i tada – da, upravo tada – ugledao kornjačin oklop. Bio je okrenut na «leđa», trećinom svojeg volumena vireći iz jedne veže. Sve u svemu, izgledao je dovoljno velik da udomi osobu Čovjekove veličine. Nikakvi ekstremiteti nisu provirivali iz zasjenjenih otvora, a prsni oklop i rubovi su izgledali prilično oštećeni od udaraca prolaznika, struganja asfalta i neizostavnih atmosferilija...

Po svemu sudeći, biće koje ga nastava (ili ga je nastavalo), se u nekom trenutku okrenulo na leđa, i posve bespomoćno da se bez tuđe pomoći okreće – bilo izgurano u mračnu vežu.

Čovjek mu isprva nije posvetio previše pozornosti – ipak je žurio kući, a i ulica je bila ispunjena junacima – što mu je, naravno, pojačavalo osjećaje 3, 1 i 4.

Bilo kako bilo, učinilo mu se da je u jednom trenutku video pokret... Neka je užurbana junakinja (Čudesna Žena, ako je dobro prepoznao crvene čizme do koljena i ljubičasti plašt) slučajno nogom zapela za onaj dio oklopa koji je virio na pločnik. Na brzinu je provjerila nije li joj nezgoda ostavila oštećenje na crvenoj koži obuće, pa mirno nastavila dalje. Ali, u tom trenutku udarca – nešto se pomaklo. Čovjek je bio sasvim siguran da je video pokret u mračnom otvoru za glavu. Svjetlucanje očiju?

Oprezno se približio, pogleda fiksiranog na otvor. Da, to su definitivno oči – i sada ga netremice promatraju. Nekako tužne u toj tami, u tom oklopu. I obrnute. Oklop je okrenut naopačke pa ga i te oči zasigurno vide

obrnuto. lako mu se žuri, htio bi nekako pomoći – žao mu je tog žalosnog bića okrenutog na leđa.

Pa dobro, može potrošiti koju sekundu vremena... Zasuće rukave, čvrsto uhvati rubni dio i – ho-ruk – okrene ga na pravu stranu. Eto. Udalji se korak ili dva šutke promatrajući... Ništa. Nikakvog pokreta, posvemašnja tišina, i zvuk koračanja junaka-prolaznika.

Oslovi nepoznato biće: "Hej... Hej, ti! Ti u oklopu."

Još uvijek ništa.

"Pih, nema na čemu, bezobrazniče..." Čovjek prezirno odmahne rukom, okrene se i nastavi ulicom.

Jest da je on tek najobičniji Čovjek, ali ovo već prelazi sve granice... Pitao se, zaista je bio znatiželjan – postoji li još Ljudi na ovom svijetu...

Nasmiješeni ga je Superskočimiš sa plakata uvjeravao u suprotno: "SVI SMO MI JUNACI – SVI MI DJELUJEMO PROTIV SUPERNEGATIVACA – ALI SAMO NAS SUPERSKOČIMIŠ MOŽE POVESTI U TAJ BOJ!"

Čovjek se nikada nije borio protiv supernegativaca. Nije se borio ni protiv najobičnijeg negativca... Ustvari, bila je ta jedna prilika: naime, na ulici ga je opljačkao Nadčovjek. Protuha je bazdila na alkohol i htjela ga zatući toljagom. Da, dao mu je svoju bijedu plaću, ništa drugo ni nije mogao...

"Ha?" Čovjek se prene iz junačkih misli osjetivši lagani dodir na leđima.

Okrene se i ugleda Ženu Kornjaču. Ona zuri u njega svojim tamnim očima, stoji udova izvučenih iz oštećenog oklopa i... nepomična je.

Čovjek joj se obrati uz pomalo prezirni cerek: "Došla si reći hvala?"

Ostade nijema.

"Šutjeti možeš i negdje drugdje, mani me se, luđakinjo..." ubrza korak ne osvrćući se.

Koračajući, iza sebe čuje korake – njezine. Osjeća onaj mirni pogled na leđima, ali neće reagirati. Ona će ionako šutjeti. Zaista čudno biće...

Ponovno osjeti dodir među lopaticama.

Munjevito se okreće: "Gledaj, Kornjačo, ovo zaista postaje čudno... Imaš li ti nekih problema sama sa sobom?!"

I dalje šuti. Prsti su joj sada upereni u njegova prsa, i tu miruju. Pa se pokrenu, približe – dotaknu rebra. Klize preko prsnog koša, suosjećajno mu istražuju mekanu nezaštićenost trbuha i tek ovlaš prođu preko srca koje divlje udara

"Dosta!" čvrsto joj uhvati zapešće.

Žena Kornjača opusti uhvaćenu ruku i jedva primjetno zadrhti.

Vidno uzrujan, Čovjek bijesno protisne: "Ovakve igre nisu smiješne... Vrati se otkuda si došla. Hajde, bježi!"

Dvije osobe i dalje nepomično stoje na pločniku. Ni jedna ne pokazuje ni najmanje želje da se pomakne. Ali, njega počinje oblijevati znoj. Čini se da Čovjek nije dorastao upornosti Žene Kornjače!

"Gubi se, gubi se, gubi..." sasvim slomljeno procvili.

Ima li ta superjunakinja neke telepatske moći – kontrolu nad njegovim umom?

Udaljeni bi promatrač rekao da je tako: jer taj Čovjek tu cvili, a ona gordo stoji sa zalazećim suncem koje joj radi šarene odbljeske po vječnom oklopu. Da, tu se zasigurno radi o nekoj kontroli uma.

Čak i ovo vrištanje koje mu sada napušta pluća potvrđuje tu tvrdnju. Čovjek se drži za glavu, urla, i osjeća kako mu iz lubanje raste cilindar (crni). Dok padne na koljena, cilindar je već dobio svoj dobro održavani sjaj i svojom mu sjenom u potpunosti prekriva lice.

Čovjek više nije najobičniji obični Čovjek. Sunce koje je zašlo, Superskočimiš na plakatu i Žena Kornjača koja tu mirno stoji – svi zajedno gledaju superzločinca Crnog Cilindra!

Ona mu nježno spusti ruke na cilindar, pomiluje obraze oblivene tamom – i vrisne bez glasa. Crni Cilindar ne vrišti – zato jer se smije. Glasno, grohotom. Drži tu vječno nijemu Ženu za vrat i odvlači je u još dublji mrak sporedne uličice.

Naravno, tamo će je mahnito i opetovano si-lo-va-ti.

Dva mjeseca nakon nemilih događaja.

Superzločinac Crni Cilindar je izgubio svoj cilindar i zločinačke porive da bi opet postao Čovjek. Pokušava zaboraviti incident. Ne zna gdje je Žena Kornjača.

Ali!

“Zvrnd, zvrnd”, zazvoni na ulaznim vratima.

Lijenim pokretom otvorи vrata, razumno očekujući da mu opet dosađuju iz Ureda za regrutaciju junaka. Ali – ne, nema nikoga.

Dječaci-junaci opet zbijaju šale, bit će...

No, na otiraču stoji pletena košara puna slame. Na vrhu je neki papirić. Podigne ga i pročita: “To je tvoje. Uzmi to. Brini se za to.”

Oprezno razmaknuvši zaštitnu slamu, otkrije dvije glatke kuglice bijele boje. Potrebno je manje od sekunde da mu mozak propale dva sloga: “JAJA.”

Žena Kornjača izviruje iza ugla stambene zgrade netremice promatrajući Čovjeka koji stoji pred svojim ulaznim vratima. Vidi ga kako čita poruku, otkriva sadržaj košare, na trenutak se mršti, i onda shvaća. Vidi ga kako pažljivo prislanja košaru uz prsa i zatvara vrata. Vidi ga kako uzima ono što mu je dala.

Ona je čudesna i prelijepa Žena Kornjača i sada je sretna. On brine.

Ines Kupus: “Death Colosuss”

<http://www.artflakes.com/en/shop/spiralchasm>

Nela Dunato: "Sirena"

<http://neladunato.com/>

KINEZ I HRVATSKI KONOVI - INTERVJU S JONATHANOM YOEOM

Valentina Mišković

Introduce yourself to readers of Eridan, please.

My name is Jonathan Yoe, I live in the Netherlands but was born in the US. But you might know me as the “chinese guy”, although my family is actually Indonesian. I’m from all around.

Why did you come to Croatia, and how come you participated in 3 conventions so far?

I was first invited to Rikon by my lovely girlfriend, Valentina. While I was spending the summer with her, she was spending time organizing Rikon. So she invited me to help her and do a martial arts performance. After Rikon, I couldn’t make it to Istrakon, because of my college, but I was really interested in seeing if other cons were better than Rikon. But I made it to this year’s Sferakon, or Eurocon – Kontakt, which was nice. I went to the Q&A with Tim Powers, that was interesting. The lectures and the cosplay were cool too. And a lot of the stuff was in English, so that helped! Just recently, on my second summer in Rijeka, Valentina took me to Liburnicon, we presented 3. zmaj there. We were there only one day, and since everything was in Croatian, all that was left to do was log fighting with those padded sticks. I also fought last year’s champion. That was fun. I had a chance to promote Rikon too.

Did you participate in some similar cons besides Croatian ones?

The only other con I went to was European Electronic Entertainment (E3) convention in the Netherlands, and it was different. It is a gamers convention, so there weren’t any “smart” lectures there. And all the cosplay costumes came from stores or Ebay, which is not the case with your cosplay.

Have you thought of cosplaying yourself?

Sometimes. I don’t really have the time to make a costume.

But you make time for material arts (more about that in another article), which you then perform at cons?

Well, I have been training many different styles since I was 7 I think, and in recent years I’m also a teacher. So it seemed fun to do it on Rikon, and I was right. Even before my scheduled performance and workshop, guys found me in the hallway and asked me if I could

show them something. And then slowly the group got bigger and the security guards joined in too. That was fun. On Sferakon I only sparred with my friend with larp swords. And I already mentioned Liburnicon.

How do you like other workshops at cons?

I love Magi’s workshops, who doesn’t? I made my own whip! And Nela taught me to make my own laser pistol. And I think that’s it. I don’t remember I did any other.

What are your favorite memories of cro-cons?

I love going to all the cons as long as I’m with my girlfriend. I loved the Lego contest (which was almost cancelled last year, but we hurried back home and collected Val’s nephew’s Legos), and it was fun to watch the engineers group trying to build a super space ship, but got beaten by artistic group with a kid. One of the best memories is when Nela and Eridan got awarded by the ESFS. I know how much it meant to Valentina.

Are you going to participate in the 15th Rikon, this year?

Yes, I will, and I’m looking forward to the sandwich making and muffin baking. I think I’ll have another workshop, and with kids too. Hopefully, all my last year’s friends will join me.

Thank you Jonathan, and see you at Rikon!

MY LIFE IN MARTIAL ARTS

Jonathan Yoe

My grandpa was watching Bruce Lee movies. I was messing around copying his moves. Grandpa then signed me into a kung fu school, wushu style, which my grandma protested about. She didn't want me to get hurt. But I went anyway. I studied it for 6 years, and then at the age of 12 I won a national martial arts tournament. Then we figured I'm good at it. I got my black belt in wushu kung fu. At about the same time I started karate because I wanted to try something else. And I then skipped several belts when my teacher discovered I had the skills required for the lower belt colours. But I got my karate black belt when I was 15, due to school.

While I was training kung fu, my school organized a field trip to China where I spent 2 months training Shaolin kempo, which is a martial art developed by Chinese monks in Shaolin temples. It combines "everything is useful as a weapon" with "your body is a weapon". It hurts because you have to train your body to be hard as a rock.

During my final years in the US, we moved to San Diego and I did tai chi xi, which is a more combat focused art of tai chi. Its speciality is pressure points, and it's basically pain with no visible bruise.

Then my family moved to the Netherlands, and I don't remember training much at this time. I was more busy with blonde Dutch girls than with Bruce Lee. It took me a year to start again with my training, because I had to learn Dutch language. So I got into tae kwon do, it was close to my house, and I did that for another year. Again, I skipped the first 4 belts, so I was now at blue. But then I changed schools and went to krav maga for 2 months.

Krav maga is an Iranian art of close combat, and everything you can use as a weapon you should use it. It teaches you how to disarm weapons in close combat, for example, in a car or while being mugged. So I got a few chances to use it, because in the Netherlands, racism is widespread among young people, although they are not white. A group of Moroccan or Turkish looking guys attacked me and one of them had a knife, so I returned it to him after a very short fight.

Then I started pencak silat, setia hati style, which is an indigenous Indonesian art. It is a disguised martial art which looks like dancing, and it literally translates to fighting dance. It was created like a dance because after the WW II colonization the Japanese forbid the performance of martial arts but they couldn't forbid dancing. If you do the moves slowly, it really looks like a dance. But if the moves are done quickly, it resembles fast snake's moves.

I have been doing pencak silat since then, and I have become a teacher of the style too. I taught at my local school, and now I'm joining a new one. I have to say that my group of students is the best. They won Dutch nationals – my school won 80% of the medals in the tournament.

Between teaching, I did other styles too. I was invited to do aikido (the art of using your opponent's powers against himself), jiu jitsu (the art of grappling – locking the limbs, choking) and kendo (Japanese sword fighting).

I did ninjutsu for half a year, where I learned so many things that I can't tell you. If I told you I'd have to kill you. Then myself. A ninja never tells his secrets.

Just recently I went to a martial arts workshop weekend with all of Europe's black belts, in Den Helder, Netherlands. And I was the only Asian there. There I met a Belgian teacher who did Jeet kune do, the art of Bruce Lee. It's a hybrid martial arts system and life philosophy, based on the minimal movement with maximum effect and extreme speed. He taught us the 3 inch punch (Here I come, Pai Mei) and some basic philosophy of the art. As a cooling down exercise of that workshop we had to do 1000 punches. I also learned another pressure point art, aiki-jiujitsu.

I hope I'll meet a lot of interesting people at Rikon this year and learn styles from them too. I will certainly continue training, at the new school where I teach now and maybe I will take classes there too. I just haven't decided yet. Someday when I'm grown up and rich, I wish to open my own school and develop my own style. Until then I'll enjoy martial arts movies.

Ines Kupus: "This Time"

<http://www.artflakes.com/en/shop/spiralchasm>

Matea Mirošević: "Pan i faunovi"

DOK SJENE PLEŠU OKO MENE

Ivana Delač

Koraci mi odzvanjaju uskim hodnikom dok se spuštam niz stepenice kojima se u blijedoj svjetlosti ručne svjetiljke ne nazire kraja. Zrak je težak, sparan i ispunjen mokrim mirisom ustajale pljesni. Brišem znoj nadlanicom ruke koja steže bič spleten od kožnih vrpcí – hodam već, čini mi se, cijelu vječnost. Sjene plešu oko mene, u mračnom hodniku bježe pred svjetiljkom kojom rastjerujem kako njih, tako i vlastiti strah koji mi ni nakon nekoliko godina na ovom poslu ne prestaje plaziti kostima.

No, ja sam iskusan agent, spustio sam se ovim stepenicama toliko puta da dobro poznajem njihove sjene, zagušljiv zrak i odjeke u mraku. Stoga opuštam vilicu čim primijetim da se instinktivno steže, a na čvor u želucu sam ionako navikao. Stresan je ovo posao, naposljetku.

Koraci odzvanjaju, a moje se misli iz sparnog hodnika i sjena koje igraju njime penju na površinu, gdje naša usamljena baza odolijeva hladnoći i vjetru što na mahove udara snagom tornada. Usamljen je život agenata na istražnom satelitu, bio on vrela prašuma, gola stijena ili ledena pustinja poput ovog čijom dubinom kročim. Dva tuceta ljudi koje je Agencija poslala u zabit nikad nisu puna dva tuceta. Ponekad, netko poludi od samotnih dana i prosvira si glavu, ili se odšeće u ledeni vjetar iz kojeg bez potpune opreme – a katkad ni s njom – nema povratka. Ni suludo prazan, samotan satelit nije uvijek razlog tome – unatoč strogoj obuci koju svi prolazimo, mehanizam savjesti se povremeno uspije probiti na površinu svijesti, a neki to ne mogu podnijeti.

Ja ne pripadam takvima. Ispratio sam već nekoliko generacija agenata, otpratio mnoge u vjetar i dočekao njihove zamjene. Ja sam veteran, i moj se bič napio toliko pobunjeničke krvi da se savjest ne bi uspjela iskobeljati ispod tog ljepljivog crvenila ni kad bi svim silama pokušavalna.

A ne pokušava, ma što mislile ove sjene koje obigravaju oko mene dok koraci odzvanjaju, a čelo se znoji.

Napokon, titravi snop svjetlosti preda mnom obasjava čelična vrata s tipkovnicom u koju ukucavam ulaznu šifru. Vrata se otvaraju – manje glatko nego kad sam tek pristigao na satelit, primjećujem odsutno – i napuštena kontrolna soba zamijeni mračne zidove u mom vidnom polju. Prilazim ekranima koje nitko nije ni pogledao otkako smo prije tri dana ovdje ostavili našu novu zatvoreniku – ma što pisalo u Pravilniku, davno smo shvatili da nema smisla ostavlјati stražara da na ekranima pazi što se zbiva u drugoj prostoriji. Iz naših ćelija nitko nikad nije pobegao – zjape prazne jer brod s novom pošiljkom pobunjenika za ispitivanje nije došao već tjednima, ako ne i mjesecima, a dotadašnje smo zatvorenike ispitali i time skončali njihove bezvrijedne živote.

Prilikom u sredini dobro osvijetljene ćelije, ruku visoko podignutih lancima što vise sa stropa, miruje oborene glave, kao da spava. Možda je i mrtva, tko zna – iako, iskustvo pokazuje da je tri dana optimum za pripremu zatvorenika za ispitivanje. Pravilnik, naravno, govori drukčije – ispitanika treba nahrani jednom dnevno, napojiti triput dnevno, a zatim ga svjetlom deprivirati od sna, te mu nakon tri dana ubrizgati nanite koji će ga učiniti prijemljivijim za suradnju. Mi smo, međutim, otkrili da od nanita vriše manje nego kad se koriste tradicionalne metode ispitivanja, pa smo nakon nekog vremena u potpunosti odbacili moderne tehnike.

Oni koji su odbili, išetali su u vjetar. Većinu sam ja osobno ispratio.

Odlazem svjetiljku na stol, tapkam prstom po ekranu dok mi prsti druge ruke stežu bič koji tiho škripi. Melem je to za moje uši i osmjejujem se dok smišljam koji će pristup primijeniti. Godine rada su, naime, usavršile moje vještine – a ova djevojka zasluzuje najbolje što joj mogu ponuditi. Srce mi ubrzano udara od same pomisli, a bič kao da mi oživljava u ruci, migoljeći se veselo.

Ukucavam šifru na vrata koja me dijele od moje današnje zabave i ona se otvaraju tek malo zaškripavši, pa ulazim u ćeliju.

Prazni bijeli zidovi obasjni su snažnim svjetilkama iz svih kuteva, pa na njima dobro vidim rđavo smeđe mrlje zaostale od prijašnjih zadataka. Prilazim djevojci kojoj tamna kosa prekriva lice. Gola je, svijetle kože mjestimice umrljane tri dana starim masnicama – za jedno tako vitko biće, prilično je namučila dečke dok su je obuzdali. Zadrhtim od pomisli na silinu uvježbanog pokreta kojim je slomila vrat jednoume – iako, sudeći po poznatim reakcijama u mom tijelu, taj drhtaj vjerojatno ima veze i s njenim nagim, prekrasno oblikovanim tijelom. Pokušavam se sjetiti kad sam zadnji put bio u takvoj blizini gole žene – prije nekoliko mjeseci, čini mi se, u

predzadnjoj pošiljci zarobljenika. Ovu ču priliku svakako dobro iskoristiti, cerim se dok joj dlanom poklapam male, čvrste dojke.

Odjednom, ona naglo podiže glavu i iskesi zube, trznuvši glavu prema meni kao da će me ugristi. Hitro se odmičem – nije ni prva ni zadnja koja je to pokušala. Kroz zube joj dopre prijeteći siktaj, a oči su joj ubojito, ledeno plave.

Zabacujem glavu, smijem se i odmičem još koji korak, a potom zamahujem bičem. Oštar vrh ostavlja krvavi trag na njenim grudima i trbuhu, a njoj zatomljeni krik zakrkla u grlu.

Odlično, mislim. Ionako ih više volim krvave.

Ošinem još par puta, bič pjeva dok joj pleše po koži, ali toliko željeni vrisak izostaje. Proklinje me pogledom, očima joj prolaze sjene nalik onima koje su me slijedile hodnikom.

„Govori“, glas mi je hrapav, kao i uvijek kad radim. „Kako si došla na satelit?“

Lice joj je vjerojatno lijepo, ali sad je iskrivljeno bolom i inatom. Ne čudi me to, kao ni šutljivo, prezrivo izvijanje kutova njenih usana. Pobunjenici uvijek misle da mogu izdržati – a ovo je tek zagrijavanje.

Udaram opet, njoj se lice iskrivljava još više, ali prezriv osmijeh ostaje.

„Kako si ušla u bazu?“

Udarac. Osmijeh iskrivljenog lica.

„Zašto si došla ovamo?“

Bič joj se ovija oko leđa. Sjene proljeću kroz ledeno plave oči.

„Gde su drugi pobunjenici?“

Krv kaplje, tijelo joj se trza. Stišće vilicu, ali i dalje ne pušta ni glaska. Ciljam joj ravno između nogu i to napokon iz nje izvlači bolni jecaj. Osmjehujem se i udaram još nekoliko puta, ispisujem joj ljubavna pisma na koži, a bič pleše poput onih suludih sjena, fijuče kao vjetar vani, na ledenoj vrištini.

Zaustavljam se i prilazim joj, bičem polako prelazim po koži mokroj od ljepljive krvi. Tijelo joj drhti, a drhtim i ja, jer je moja zatvorenica predivna, i poželim da izdrži što dulje, da bude čvrsta i ne odaje svoje sudrugove, da se što dulje družimo ovako nas dvoje i moj bič, kako bih je na kraju mogao uzeti kad bude potpuno slomljena, sasvim bespomoćno meka i podatna. Ona polako podiže glavu i otvara oči, gleda me zapanjujuće bistro, bjeloočnice joj još nisu podlivene krvaju. Osmjehujem se i tiho ponavljam:

„Kako si došla na satelit?“

Gleda me na trenutak kao da ne razumije, a onda otvara usta pa čujem kako joj u dnu grla krklja odgovor. Pokušava izgovoriti par trenutaka, vrat joj se napreže, a potom do mene dopire jedva čujan, krhak glas.

„Brodom.“

Susprežem val razočaranja izazvan njenom brzom suradjivošću. Ionako nije bitno. Imam ja puno pitanja za nju, a čak i ako odmah odgovori na njih, nastaviti ćemo se zabavljati. Pravilnik, naposljetu, govori da u ispitivanju valja biti temeljit, ne propustiti niti jedan bitan detalj.

„Kako si ušla u bazu?“ pitam dalje. Odgovor sada stiže brže.

„Razbila sam guzice tvojim drugovima“, kutovi usana joj se opet povijaju u prkosnom smiješku. Srce mi opet ubrzava rad – možda ova pobunjenica ipak potraje.

Ne gubim vrijeme na udaljavanje kako bih mogao zamahnuti bičem, već je snažno udaram drškom preko lica. Krckavi zvuk odaje mi da je nešto u njenoj vilici puklo, a odmah potom ugledam i dva slomljena zuba kako joj u gvalji krvi i sline izljeću iz usta. Ona tiho jekne, a potom zabaci glavu i glasno se nasmije. Šupalj je to smijeh, previše prkosan i gnjevan da bi bio iskren, ali svejedno me ljuti. Sipam kišu udaraca po trbuhu, leđima i nogama, dodajući velike podljeve šarenog sliči posjekotina na njenoj koži. Ona bolno ječi, stenje – ali još uvijek ne vrišti niti preklinje za milost. Iskamčit ću ja već vrisak iz nje, mislim gnjevno dok joj zabijam dršku biča među noge, u nutrinu koja će biti to mekša, vlažnija i spremnija na mene što je bolje sad pripremim. Zabijam jednom, dvaput, triput i još nekoliko puta, a ona ječi sve glasnije, i sad mi se već čini da čujem suze u njenim jaucima.

Grabim je za kosu slijepljenu krvaju kako bih joj podigao glavu. Plave oči sad su manje prkosne, manje bistre. Konačno, nema više sjena u njima.

„Da te čujem, gaduro!“, režim. „Sigurno nisi došla sama. Gdje su drugi pobunjenici?! Koji kurac radite na satelitu?!” Izlomljeno, iskrivljeno lice krezubih usta ne pokazuje nikakvu namjeru da mi odgovori. „Jebi se“, protisne ipak, a ja bacim kratak pogled dolje i zaključim da bih baš to mogao i učiniti.

Ispuštam bič i brzim pokretom otkapčam remen, i samo djelić trenutka kasnije već se zabijam u nju jednakom silinom kao što je to prethodno činio moj vjerni bič. Gnjev se u meni miješa s ushitom – predivno je topla, mokra, skliska od krvi. Zamišljam sebe uronjenog u vrelu krv koju čak ni ledeni udari vjetra što vani huče zaravnima ne mogu ohladiti, a potkrade mi se i pokoje sjećanje na neke od prethodnih zarobljenica dok njeno sklisko tijelo gnječim rukama.

Odjednom, osjećam kako se dosad mlijavi mišići njenih nogu napinju dok ih polako diže i ovija oko mog struka. Do ušiju mi dopre njeno taho, krkljavo stenjanje, i učini mi se da se počela gibati sa mnom, pratiti ritam mog nabijanja.

„Sviđa ti se, ha?“ cijedim kroz usne, a ona me umjesto odgovora steže nogama još jače... steže se i njena nutrina oko mene...

A onda, odjednom svijet eksplodira u blještavoj boli, vrisak propara zrak, ali ne znam iz čijeg grla, i pokušam se odmaknuti, ali ne mogu, prečvrsto me steže, stišću me njene noge kao čelična klješta, nutrina joj je odjednom kipuće vrela, batrgam se i vrištim, jer boli, tako pakleno boli, a sjene opet zaplešu oko mene, napadajući, nalijećući, dok se sve ne stopi u silovitu simfoniju boli.

Teškom mukom otvaram oči – kapci su mi teški, slijepjeni, a prvi osjet čista je bol. Kroz omaglicu shvaćam da su mi ruke visoko iznad glave, sputane lancem, a noge mi jedva dodiruju tlo. Jauk koji dopire iz mog grla zvuči strano, nepoznato, a u šumi stravične boli jedva nazirem sjenu preda mnom. Trepćem, pokušavam razbistriti vid, i jedva sam svjestan rastućeg osjećaja da nešto jako, jako nije u redu.

Lik preda mnom postupno se izoštrava u visokog, plećatog muškarca grubih crta lica i usana prezrivo izvijenih u osmijehu. Moj um, omamljen bolom, prvo prepoznaje odoru – jer sve ostalo je nemoguće za prihvatići.

Zato spuštam pogled kako bih se uvjerio da nije tako, da me oči varaju – ali uzalud. Tijelo mi je krvavo, išarano brojnim masnicama i posjekotinama, nago i – žensko.

Osoba preda mnom, koja sada nosi moje lice, progovara mirnim, kontroliranim glasom:

„Sviđa ti se, ha?“

Još uvijek odbijam povjerovati. Nešto mi je učinila, ovo je iluzija, mora... Sjene, zaciјelo su krive sjene... napokon se i meni dogodilo, poludio sam, možda sam već išetao u vjetar...

Kao da mi pogoda misli, moja žrtva odmahuje glavom, a oči se, sada smeđe i ozbiljne, zlurado cakle.

„Krv na ovim zidovima pripadala je mojoj braći i sestrama“, reži, naslađuje se osvetom. „Sad ćeš im se pridružiti.“

Okreće se, utipkava šifru u vrata i odlazi kako bi presudila i agentima koji na površini ništa ne slute, koji tek iščekuju svog najstarijeg sudruga da im prepusti slasno mjesto između krvavih ženskih nogu. Ostajem sam u tišini, tijela krvavog i nezamislivo bolnog obasanog blještećim reflektorima, i zurim u vrata koja se zatvaraju za njom – njim? Mnome? – još uvijek ne shvaćajući. Kratka misao mi prolijeće glavom – treba javiti nadležnim da pobunjenici imaju novo oružje – ali odmah biva ugušena pod silnom boli mojih slomljenih kostiju, otvorenih rana i razderane nutrine.

A onda odjednom postajem svjestan sjena koje se vrtlože u kutovima ćelije, sjena koje trepere zrakom iako ih nema što bacati. Strah je odjednom jači od boli i trzam rukama u očajničkom naporu da se oslobodim – ali lanci su čvrsti, a moje novo tijelo izranjavano i na izmaku snaga. Užasnut, mogu samo bespomoćno gledati sjene koje se primiču, plešu oko mene svoj prijeteći valcer, a odjednom kao i da čujem fijuk onog ledenog vjetra u koji sam tolike ispratio.

I iako su sjene u svojim kretnjama brze, a meni vid zamagljen, čini mi se da sada imaju lica.

Sjene plešu oko mene, a ja vrištim.

Korina Hunjak: "Hard working Charlie"

<http://tenskies.deviantart.com/>

Karin Bogdanić: "Riordan"

<http://raenyras.deviantart.com/>

OD VAMPIRA DO OSVETNIKA – USPON JOSSA WHEDONA

Igor Rendić

Joss Whedon (rođen 1964.) američki je tv, filmski i strip scenarist, redatelj, producent, povremeni skladatelj i glumac te osnivač producentske kuće *Mutant Enemy Productions*. To je jedan način na koji ga se može opisati. Drugi načini obično uključuju riječi „bog“ (praćeno vrištanjem i ponudama za rađanjem njegove djece, neovisno o spolu ponuđača) a počesto i „gad“ (praćeno tihim jecajem). No, kako god ga zvali, ne može se poreći da je od sredine devedesetih pa do danas stvorio niz djela koja su dosegla kulturni status u geekdomu (a s titanskim uspjehom Avengersa dobrano je zagazio i u svijest mainstream publike).

Obavezna (ali kratka) biografska crtica

Whedon potječe iz obitelji scenarista: i otac i djed pisali su scenarije (otac za *The Electric Company* i *The Golden Girls*, djed za *The Donna Reed Show*), što Jossa čini jednim od prvih pisaca treće generacije u čitavom svijetu. Whedonova je majka predavala povjest te se bavila pisanjem romana (doduše neobjavljenih). S takvom podlogom nije čudno da su ne samo Joss već i njegova starija braća Jed i Zack pisci.

Kolci i očnjaci

Prvi scenaristički posao Jossa Whedona, bio je na tv seriji *Roseanne*. Nakon toga, uspio je prodati scenarij za film koji će 1992. na blagajnama polučiti tek osrednji uspjeh kao i mješovitu reakciju kritike. U filmu će glumiti Kristy Swanson¹, Donald Sutherland² i Rutger Hauer³ a danas ga se može naći u ladići „Opskurna geek trivija“. Ime filma? *Buffy the Vampire Slayer*.

Malo je reći da film nema puno veze s tv serijom. Osnovna je premla posuta: djevojka saznaće da je odabrana postati ubojica vampira (u svakoj generaciji postoji jedna), stari i iskusni Čuvar ju obučava u osnovama borbe i podučava ju o vampirima a istovremeno se u gradiću u kojem djevojka živi pojavljuje skupina vampira predvođena vrlo starim i vrlo moćnim vampirom čiji je cilj gorenavedenu utamaniti prije nego ona dovoljno ojača da utamani njih. Whedon je film zamislio kao mračnu priču o sasvim običnoj ženi koja otkriva svoju pravu snagu i postaje iznimnom – ali redatelj je film odlučio snimiti kao komediju o pogledu tadašnje pop kulture na vampire. Whedonov je scenarij hvaljen od strane

drugih scenarista ali nakon što je scenarij prošao kroz redateljeve šake postao je nešto poprilično drugačije od Whedonove izvorne vizije: loš teen filmić. Nisu pomogle ni drvena i neuvjerljiva gluma mlađih članova casta (a i glavne glumice) ili ton i atmosfera koji variraju od (pokušaja) horor atmosfere do (pokušaja) komedije. Whedon je u to doba naravno bio premlad i prenebitan u čitavom procesu da bi išta mogao učiniti.

Međutim, pošto se povremeno izreka „All good things come to those who wait“ pokaže ispravnom, Whedon je pet godina kasnije dobio priliku isprati loš okus iz ustiju i snimiti novu verziju scenarija, ovog puta mračniju i (neusporedivo) kvalitetniju.

Buffy the Vampire Slayer pojavila se na američkim TV ekranim početkom 1997.⁴ Pišući scenarij za seriju, Whedon je zadržao osnovnu premlu filma (prva epizoda sadrži nekoliko referenci na događaje iz filma, tj. na događaje slične njima) ali nije (razumljivo) film ostavio dijelom kontinuiteta serije. Sarah Michelle Gellar zamijenila je Kristy Swanson u ulozi Buffy, postavši u umovima (i srcima) mnogih geekova neizbrisivo povezana s tim likom⁵. S punim pravom, može se reći, čemu mogu svjedočiti generacije geek girls odrasle na seriji kojima je Buffy ako ne možda uzor a onda zasigurno među najboljim i najdražim fiktivnim likovima.

Serijina je popularnost rasla s svakom novom epizodom a uz veću gledanost dolazile su i pohvale kritičara, nominacije i nekoliko osvojenih Emmya. Whedonov je stil u jako kratkom roku postao jasan i prepoznatljiv, od slojevitih likova (s posebnim fokusom na snažne

ženske likove) do vrlo specifičnog načina govora likova. Klasični „Whedonovski moment“ obično uključuje niz mračnih i sumornih trenutaka nakon kojih slijedi doskočica ili niz veselih trenutaka nakon kojih obično slijedi nešto jako mračno i tužno. Ako ste gledali išta Whedonovo, znate o čemu pričam.

Ah da, i još nešto: Joss Whedon će ubiti vašeg najdražeg lika. Mislite da neće? Bez brige, prvo će vas natjerati da ga zavolite a onda, kada se najmanje nadate – krk. Naravno, nakon nekog vremena postanete lukavi i shvatite kojem se liku sigurno sprema smrt u jednom trenutku – što situaciju sad čini samo gorom.⁶

Kroz sedam sezona, *Buffy* je prikazala život svojih likova, koristeći nadnaravno kao stvarne prijetnje ali i kao metafore za probleme vezane uz adolescenciju i odrastanje⁷. Nakon sedme sezone, *Buffyin* život na televiziji je završio ali se odmah nastavio kroz (potpuno canonical) strip serijal (s kojim je već zašla u devetu sezoni). Treba tu spomenuti i nizove drugih stripova, romane a naročito čitavu skupinu teorijskih radova koji su doveli do niza sveučilišnih predmeta tokom kojih se proučavaju teme, motivi i utjecaj serije.

Dvije godine nakon premijere *Buffy*, Whedon je kreirao novu tv seriju: *Angel*, spin-off *Buffy* u kojem se naslovni lik, vampir s dušom i *Buffyin* on-again off-again love interest iz Sunnydalea zaputio u smjeru Los Angelesa, gdje je osnovao detektivsku agenciju i pokušao „pomoći bespomoćnima“, većinom boreći se protiv zlih demona i njihovih ljudskih sluga ili saveznika a istovremeno se hrvajući s vlastitom naravi. Mnogi likovi iz *Buffy* gostovali su u *Angelu* (a neki i postali dio stalne postave), sama je serija bila ponešto mračnija i „starija“ od *Buffy* (što je razumljivo, pošto je *Angel* star i sumoran), a dok se *Buffy* svaku sezonu baktala s novim Big Badom, kroz čitavu se seriju protezao story arc u kojem se *Angel* konstantno nalazio u ulozi samo jednog od igrača u natezanju između „Dobra“ i „Zla“⁸.

Kauboji, bez vanzemaljaca

Dok se *Buffy* približavala kraju, Whedon je svijetu predstavio novi projekt: potpuni odmak od dotadašnjeg horora/urban fantasya i mračnih uličica – ravno u duboki (ali i dalje mračni) svemir. *Firefly* je nastala iz Whedonove želje da prikaže život gubitničke strane velikog rata, iz čega je nastao lik Mala Reynolds. Smješten u daleku budućnost i daleko od Zemlje (u sustavu koji su ljudi naselili nakon što su pobegli s umiruće Zemlje) *Firefly* je pratila doživljaje posade svemirske teretnjake Serenity. Posada je bila – živopisna je možda i ublaženica. Život koji su vodili život je na rubu civilizacije – naposlijetu, čitava je premla i estetika serije bila „Divlji Zapad u svemiru“. Naravno, u pitanju je Whedon, pa je *Firefly* osim vesterna i space opere također sadržavala elemente humora i drame, odmah osvojivši gledatelje a nakon nekoliko epizoda i kritičare. Nažalost, izjave kako je serija „preneobična za TV da bi dugo poživjela“ pokazale su se istinitima.

Firefly je svjetlo dana ugledala 2002., na Foxu, mreži

koja je već odavno poznata po otkazivanju dobrih serija.⁹ Bila je poznata i tada ali Foxov tretman *Firefly* učinio je tu mrežu, pa – zloglasnom. Slaba promocija, često pretumbavanje termina emitiranja i česta neprikazivanja epizode bez prethodne najave, prikazivanje epizoda potpuno nasumičnim rasporedom, da bi serija naposlijetu bila otkazana zbog – slabe gledanosti.

No, činjenica jest da Fox od početka nije bio zadovoljan serijom: tražili su da Whedon nanovo napiše i snimi pilot pošto je originalni (*Serenity*) smatrani premačnim a nije im se svidjelo ni to što Mal ne bacca one-linere svako malo i što su protagonisti em pomalo moralno dvojbeni em svi gaze po njima.

U usporedbi s *Buffy* i *Angelom*, *Firefly* je umrla prije nego je uspjela zaista zaživjeti – barem što se tiče

televizijskog rasporeda. Fanovi serije su – a i sam Whedon – imali druge planove. S svega 14 epizoda (od kojih su tri emitirane dobrano nakon što je objavljeno otkazivanje serije i njeno micanje iz redovnog (ha!) rasporeda) serija je ipak skupila zavidan fandom (Browncoats ftw!): u početku možda ne kvantitetom ali sasvim sigurno kvalitetom.

Prvi message board stvoren specifično za komentiranje serije i dan danas je aktivan a fanovska aktivnost i velika popularnost i prodaja DVD- naponslijetu su omogućili Whedonu da uvjeri Universal Studios da se upuste u produciranje filmskog nastavka serije. Serenity je svjetlo dana ugledao 2005. u kino dvoranama diljem USA i svijeta. Kako sam Whedon kaže u kratkom uvodu u film na DVD-u, taj film ne bi trebao postojati: jednom kad je serija otkazana, to je većinom to. Međutim, ponekad se upornost isplati.

Serenity nažalost nije polučio uspjeh na blagajnama kakvom su se fanovi i Whedon nadali ali je barem uspio fanovima pružiti zaokruženje priče – praćeno naravnom klasičnim Whedonovskim trenutkom 10.

Iako se čini da filmski ili tv nastavak neće uslijediti, Firefly živi kroz povremene strip mini-serijale a pošto su Browncoats i Whedon već jednom uspjeli „do the impossible“, nema razloga ne vjerovati da će opet.

Goggles i laboratorijske kute

Zatišje nakon preuranjene smrti Firefly, završetka Buffy i Angela te prikazivanja Serenity Joss je napokon prekinuo 2008., ponovno napravivši zaokret – ovog puta ne samo žanrovski već i medijski. Dr Horrible's Sing-Along Blog, mjuzikal SF/superhero tragikomedija u tri čina¹¹ producirana za prikazivanje na Internetu nastala je tijekom štrajka scenarista 2007-2008. Priča o usponu superzločnica, njegovoj nemezi i djevojci koju obojica vole snimljena je od strane Whedona i njegovih prijatelja i bliskih suradnika za male novce ali s toliko ljubavi i profesionalizma da je osvojila ne samo brojnu publiku već i hrpu nagrada, uključujući sedam Streamy Awardsa i Huga, postavši u kratkom roku pravom internetskom senzacijom¹², a Whedon

je nedavno izjavio kako tokom 2013. spremna snimiti i nastavak.

Inače, ovo nije prvi Whedonov kontakt s web-serijama. Za promoviranje Serenity, snimio je niz kratkih filmla R. Tam Sessions koji prikazuju razgovore neimenovanog psihijatra (glumi ga sam Whedon) i River Tam a koji su služili kao dio viralnog marketinga.

A neke lekcije očito treba dvaput ponoviti

Whedonov povratak televiziji dolazi 2009., SF serijom Dollhouse, pričom o organizaciji koja koristeći naprednu tehnologiju može svojim „Lutkama“ (ljudima koji su dobrovoljno pristupili programu na određen vremenski rok; osobnost i sjećanja su im kopirani pa izbrisani što ih čini ih skoro pa lobotomiziranim) usaditi nova sjećanja i nove vještine, uz jako visoku cijenu i za potrebe raznih klijenata. Protagonistica serije, Echo počinje razvijati samosvijest između zadataka dok se istovremeno prate i zakulisne igre u vodstvu podružnice kojoj Echo pripada. Sad, premisa dobro zvuči, kao i obično Whedona zanima guranje preko ruba konvencionalnog tv programa a i sam koncept usađivanja drugih sjećanja i vještina dopušta igranje i miješanje raznih žanrova. Loša vijest: seriju plaća i emitira Fox.

Ta je vijest odjeknula poput bombe, tjerajući fanove da se zapitaju radi li se možda o uranjenoj ili zakašnjeloj prvoaprilskoj šali – naročito pošto se nakon tretmana Firefly Whedon javno zarekao da neće s Foxom više imati posla. Međutim, Whedon je potvrdio da opet radi za Fox, odmah napominjući da su sad drugi ljudi u čelništvu i da je uvjeren kako neće biti problema.

Problema je nažalost bilo. Whedonov originalni pilot za seriju nije bio po volji vodstvu mreže – zatražene su mnoge promjene (navodno je smatran „prepametnim“) te je na kraju pilot epizoda napuštena, snimljena nova, konvencionalnija a elementi iz prvog pilota su kasnije iskorišteni diljem prve sezone.

Whedon je imao petogodišnji plan za seriju, međutim taj se plan neće ostvariti. Inzistiranje Foxa na samostojećim epizodama i minimiziranju story arca nije se nimalo uklapalo s razvojem likova i pozadinske priče koju su Whedon i scenaristi smislili i kroz svaku epizodu provodili i otkrivali te je – sasvim razumljivo – rezultiralo epizodama neujednačene kvalitete koje su jako brzo gubile publiku i nakonost kritičara. Zbog slabe gledanosti serija je skoro otkazana nakon prve sezone ali je zbog pozitivne reakcije fanova odobrena još jedna sezona – što je Whedonu omogućilo da

zaokruži i završi glavnu priču.

Kolibe i helicarrieri

Tijekom 2009. Whedon i njegov česti suradnik Drew Goddard (radili su na Buffy i Angelu) zajedno su napisali scenarij za film koji će Goddard i režirati. Film predstavlja njihov povratak hororu s namjerom revitalizacije žanra ali prije nego film (snimljen 2009.) napokon dospije u kino dvorane provesti će tri godine u „bunkeru“, dijelom zbog bankrota studija, dijelom zbog planova o konverziji u 3D. Napokon pušten u distribuciju tek sredinom 2012. godine, *Cabin in the woods* je Whedonov i Goddardov brutalan komentar na stanje filmskog horora (za kojeg obojica smatraju da se odavno pretvorio u „torture porn“) ali je također i općaravajući metatekstualni koktel svakog postojećeg arhetipa, klišea i tropa. Početna premla o skupini mladića i djevojaka koji odlaze u kolibu na osami zvuči kao već stoput viđen zaplet ali ono što uslijedi je sve osim „već viđeno“. Film uspijeva biti strašan, smiješan i neobičan u svakom danom trenutku – ništa neobično s obzirom na scenariste.

Ali iako je polučio sasvim pristojan uspjeh i pobrao dobre kritike, *Cabin in the woods* (nepravedno) vjerojatno pada u sjenu pred drugim Whedonovim filmom 2012. Radi se naravno o projektu Marvel

Studios, točci prema kojoj su krenuli još 2008. s prvim *Iron Manom* – superherojski spektakl *Avengers*.

Whedon je vrbovan za scenarista i redatelja *Avengersa* još dok su se snimali *Thor* i *Captain America* (za Thora je čak režirao post-credits scenu a kod Captain America je pomagao pri pisanju scenarija). Ovaj je projekt po svim kriterijima jednostavno bio veći od ičeg što je Whedon do sada radio: iznimno popularna visokobudžetna filmska franšiza koja adaptira jedan od dva najveća superhero univerzuma; količina ljudi, novaca i ponajviše očekivanja, od Whedonovih fanova zato jer se radi o njemu, od milijuna drugih ljudi zato jer se radi o kulminaciji višegodišnjeg niza filmova koje su pratili i na koji ih se već dugo nabrijava.

Konačni rezultat? Treći na ljestvici najveće svjetske

zarade u povjesti kinematografije, najveća zarada 2012., najveća zarada za film o superjunacima i film baziran na stripu (prethodni rekord najboljeg otvaranja držao je *The Dark Knight*). Malo je reći da je film poharao kino blagajne a reakcije kritičara su također bile iznimno pozitivne. Film je bio sve što bi jedan film o superjunacima trebao biti – zabavan, dinamičan, uzbudljiv, napet ali je također izbjegao zamke plošnih likova i jeftine drame. S naravno puno očekivanih Whedonovskih trenutaka.

S obzirom na uspjeh *Avengersa*, ne čudi da će Whedon biti zadužen za nastavak – ali i više od toga, pošto prije nastavka *Avengersa* slijedi novi niz filmova koji će pripremiti tlo za njega, baš kao što je prvi niz to učinio za *Avengerse* i u čijem će stvaranju Whedon imati određeni utjecaj. Također će za Marvel kreirati tv seriju, smještenu u kontinuitet filmova, o organizaciji S.H.I.E.L.D.

Mutanti i propali snovi

Whedon je također i strip scenarist. Osim već spomenutih stripovskih nastavaka *Firefly* (dva miniserijala: *Those Left Behind*, poveznica između serije i filma i *Serenity: Better Days* u kojem posada po prvi put uspijeva zaraditi), *Angel* i *Buffy*, Whedon je također pisao za vrlo hvaljen i vrlo popularan serial *Astonishing X-Men* (koji je čak i kreiran baš da bi ga on pisao), dio Marvel Comicsova X-Men serijala, te za jednako među fanovima omiljen Marvelov serial *Runaways*. Također se okušao i u webcomic vodama s stripom *Sugarshock!*, SF priči o doživljajima neobičnog rock benda a strip je bio dovoljno popularan da ga Dark Horse Comics objave u papirnatom izdanju.

Međutim, nisu svi Whedonovi pokušaji uspjeli. Planiran niz tv filmova baziranih na *Buffy* i *Angelu* nikad nije zaživio kao i *Ripper*, serija o Rupertu Gilesu koju je Whedon trebao raditi za BBC. Animirana verzija *Buffy* također nije nikad snimljena. Urban fantasy triler *Goners* nije još službeno u ladjici „Propalo“ ali pošto je u produkciji još od 2005., vjerojatno je samo pitanje dana objave odustajanja. Whedon je odabran za scenarista i redatelja *Wonder Woman* filma ali je 2007. odustao od projekta, navodeći kao glavni razlog činjenicu da on i studio jednostavno nisu imali kompatibilne ideje. 2009. je čak dao ponudu kada su prava na *Terminator* franšizu dana na prodaju. Ponuda je bila prvenstveno šala ali tko zna što bi Whedon od *Terminatora* napravio...

I za kraj, što bi onda točno bili neki od prepoznatljivih Whedonovih motiva i tema? Već sam spomenuo međuigru tužnog i veselog i tamanjenje vaših omiljenih

likova a ne treba zaboraviti i prkošenje očekivanjima publike i konvencijama žanra. Tu su također i snažni ženski likovi, definitivno. Od tinejdžerki (*Buffy*) do odraslih žena (recimo *Zoe*), Whedonovi ženski likovi uspješno izbjegavaju zamke patetičnosti, dramatiziranja i bivanja eye candyem koji čeka da ju muškarac spasi dok istovremeno nikad ne prestaju biti zaokruženi likovi s vrlinama i manama.

Osim toga, tu je i dijalog koji jednostavno... treba čuti, ali jednom kad ga čujete uvijek ćete ga prepoznati („I made a funny.“; „listy“ umjesto „like a list“). Vrlo je vjerojatno da ćete i početi tako pričati. Način na koji Whedonovi likovi govore još je od *Buffy* dovoljno utjecajan da su mnoge riječi i njihove primjene ušle u svakodnevni vokabular modernog geeka.

Što još? Pa, dovitljivi i često sarkastični likovi, problematični odnosi s roditeljima/ekvivalentom istih, ljudi s mentalnim poremećajima, tajanstvene organizacije, niz glumaca i glumica s kojima vrlo često radi (do te mjere da vam se ponekad čini da nisu glumili igdje drugdje osim u nečem Whedonovom)...i gola stopala ženskih likova¹³.

A ima toga još?

Pa, osim već spomenutih *Doctor Horrible* 2, *Avengersa* 2 i *S.H.I.E.L.D.* TV serije, od Jossa u dogledno vrijeme možemo očekivati film *In Your Eyes*, paranormal romance za koji je pisao scenarij te *Much Ado About Nothing*, filmsku adaptaciju istoimene Shaekspeareove drame.

Sasvim je sigurno da će nas Whedon (osim ako se nešto jako ružno ne dogodi) još dugo dugo zabavljati i tjerati da oplakujemo omiljene likove a uspjeh *Avengersa* mu može donijeti samo još veće priznanje šire publike, veći utjecaj i više mogućnosti da ostvari nove zamisli što je nešto što Whedon svakako zасlužuje.

1 Ako vam neno ime nije poznato, ne brinite, ovaj je film njen najpoznatija uloga. Toliko o tome.

2 Koji se trudi biti dostojanstven i čiji lik nasreću relativno brzo pogiba.

3 Od prvog pojavljivanja na ekranu jasno je da je Hauer bio svjestan u kakav se film uvalio i shodno tome uživa u pretjerivanju u svakoj sceni.

4 A kod nas dvije godine kasnije. Da, to je bilo 1999., prije trinaest godina. Da, toliko ste stari.

5 Typecasting at its best ali također i at its worst. Pokušajte ju vidjeti igdje drugdje a da ne pomislite „Uuuuh, vidi, Buffy!“

6 Malo trivije: gledali ste Avengerse? Sigurno ste nakon „one“ scene promrmljali „#!%\$! Whedon.“ E znate što? Whedon nema veze s tom smrću, to je bilo odlučeno prije nego je počeo pisati scenarij. Naravno, sam je više puta u intervjuima komentirao kako će ljudi njega kriviti za to.

7 Srednja škola kao horor film, za početak.

8 Navodnici su tu s razlogom: kod Whedona nema crno-bijelog morala.

9 Spomenite kolegi geeku Fox i gledajte kako mu se javljaju tikovi.

10 Znate na koji mislim. *Leaf on the wind...*

11 Koliko ljudi može reći da u svom rezimeu ima nešto s takvim opisom?

12 A zatim su nadmašili i sami sebe time što su cast/crew commentary za DVD izdanje također snimili u obliku mjuzikla.

13 Ako već niste primjetili, slijedeći put kad budete nešto Whedonovo gledali hoćete. *Firefly* recimo.

Korina Hunjak: “Loki”

<http://tenskies.deviantart.com/>

ALPHA-LAD 2.0

Goran Gluščić

„Sjećaš li se kada smo otišli u Rabac? Koliko je prošlo... Tri godine? Četiri? Znaš da nikada nisam imao zavidno pamćenje“, govor mu prekine šuštanje drveća koje ga je okruživalo. Kombinacija potpunoga mraka i nepoznatih zvukova činila ga je nervoznim. Morao je što prije ubiti tišinu.

„Kao onaj put kada sam zaboravio datum naše godišnjice i dao ti poklon dva tjedna ranije“, nasmije se i tužno pogleda u crnilo ispred sebe pokušavajući zamisliti njeno lice. „Mislim da te nikada nisam video tako sretnu. Tvoj savršeni mužić poklanja ti fantastičan poklon na naizgled nasumičan dan. Naravno, morao sam kupiti i drugi dva tjedna kasnije.“

Osjećao je kao da ga promatra tisuću očiju skrivenih u mraku šume. Nerazumljivo mumljanje dolazilo je sa svih strana, ali pretpostavlja je da se to samo um poigrava sa njime. „Nikada nisam volio biti sam u mraku, ali zahvaljujući tebi te sam trenutke uspješno izbjegavao.“ Pogleda u nebo. „Da nije bilo tebe ne bih cijenio ni ljepotu zvijezda.“ Nije mogao vidjeti ništa osim gustih krošnji.

Odjednom ga sa neba pogodi snažna svjetlost popraćena zaglušujućom bukom. Nije namjeravao trošiti vrijeme traženjem izvora svjetlosti, nešto mu je govorilo da neće dugu potrajati: počne pregledavati prostor oko sebe.

Pred njim se izdizao betonski zid obrastao mahovinom dok je ostatak njegove okoline činila samo šuma. Nije znao u kojemu bi se smjeru trebao kretati. Zbog umora odlučio je odluku donijeti kasnije. Nakon što se približio zidu na njemu je video niz njemu nepoznatih simbola. Odluči da neće otići prije nego shvati njihovo značenje. „Oduvijek sam volio zagonetke...“, kaže trenutak prije nego svjetlost nestane.

Zid ispred njega proguta mrak, a na njegovome mjestu na trenutak video je Lanino lice. „Eto te ponovno! Moram priznati da si mi već počela nedostajati“, ponovno počne osjećati olakšanje. Očekivao je da će svjetlost donijeti odgovore, ali ono je za sobom vuklo samo još pitanja.

„Nikada nisam mogao dugo bez tebe. Smatrala si me gotovo nerazumnim zbog toga, ali ljubav često i je takva. Svijet je postao čudno mjesto i više nigdje nije sigurno. Jedino kada si kraj mene znam da ti se ništa neće dogoditi“, ispruži ruku i pokuša je dotaknuti. Gotovo je mogao osjetiti toplinu njezinoga lica.

„Oh...“, lijepe uspomene mu se počnu vraćati. „Sjećaš li se kada smo otišli u Rabac? Koliko je prošlo... Šest godina? Nikada neću zaboraviti te dane. Bilo je tako posebno...“

Svjetlost se ponovno vratila brišući njezino lice i njegova sjećanja. Misteriozni zid ponovno postane jedina stvarnost. Promatrao je crte koje su činile znakove, ali one nisu imale nikakvoga smisla. Bio je svjestan da svaka dobra zagonetka na početku mora djelovati komplikirano, dok zapravo iza nje стоји logično rješenje. Ako promatra dovoljno dugo vidjet će uzorak kojega čine znakovi, a nakon toga sve će postati jasno. Već sada je osjećao sreću zbog nadolazećeg trenutka.

Prvi znak na zidu bio je čudan. Ravan sa jedne strane, a zaobljen sa druge. Bio je poprilično siguran da ga nikada ranije video, ali nije htio ništa naglo zaključivati. Drugi se činio još komplikiranijim, ali znao je da će rješavanje prvoga znaka olakšati napredak.

„Kvragu!“, promumlja kada znakove ponovno proguta mrak. Zaboravio je na nekonistentnost misteriozne svjetlosti, ali odlučio je ostati optimističan. Možda se ponovno pojavi, baš kao i Sunce svakoga jutra.

„Zajedno smo odgledali bezbroj izlazaka i zalazaka Sunca. Svi ti prekrasni trenuci koje neću nikada zabor...“, tada trzne glavom i zaboravi o čemu je pričao. Sumnjaо je da se radi o ičemu važnome, ali tako inače i biva kada čovjek priča sam sa sobom.

„Sjećaš li se kada smo posjetili Rabac? Koliko je prošlo...“

„Jesu li ga pronašli? Prošla su već četiri sata od njegova nestanka. Misliš da će biti u redu?“, upita Bero pritom puneći pištolj mećima. Stajao je odmah do otvora na helikopteru. Svaki pogled na šumu ispod njih tjerao ga je da provjeri je li mu pojas dovoljno čvrsto stegnut. Svjetlo helikoptera osvjetljavalо je dijelove šume, ali usprkos tome nije mogao ništa razaznati.

„Prokleti turisti! Bio sam uvjeren da im je ovo mjesto odavno prestalo biti zanimljivo“, Nikola prokomentira ne mičući oči sa automatskog dalekozora kojim je skenirao šumu. U drugoj ruci je držao snajper spremam za korištenje, ako to bude potrebno.

„Nikome nije jasno. Bit ćemo sretni ako ih nađemo na vrijeme. Ne dobivaju svi tu privilegiju“, mrzovoljno progundja njihov kapetan. Svima je bilo poznato da ne voli svoj posao, a pogotovo kada se taj obavlja noću.

„Oj! Manuel!“, Bero podigne glas pokušavajući nadglasati buku elise helikoptera. „Jel' me čuješ?!”

„Nema novosti, ako me to želiš pitati“, iz slušalica se začuje odgovor. „Također, molim te da ne vrištiš više u svoj mikrofon. Čujem te savršeno dobro, to je i poanta slušalica. Zar vas mlade ništa ne uče u školama danas?“

„Mah...“, Bero se posramljeno izvali na sjedalo. Bila mu je to prva akcija sa Alpha-LaD, a uživo je sve bilo puno drugačije od virtualnih simulacija. Nije mogao dočekati da počne prava akcija.

„Nemoj se brinuti previše“, kapetan ga pogleda. „Naviknut ćeš se na sve ovo. Nažalost... Ali čak ni ludi turisti nisu baš toliko ludi da ovdje dolaze zimi, tako da smo onda slobodni i stignemo se naspavati“, kapetan ponovno zabaci glavu i zaklopi oči. Nedugo nakon toga preko slušalica se čulo tiho hrkanje.

„Ne brinem se, samo želim vidjeti kako izgledaju, ako se najgori obistini. Ovo mi je prvi put.“ Osjećao se loše što se toliko raduje ovome. Inače nije bio čovjek koji pronalazi sreću u tuđoj nesreći, ali to je opravdavao netipičnošću situacije.

„Vjerljivo će se obistiniti“, kapetan prokomentira pokazujući ostalima da je još uvijek budan. „Postoji šansa da se izgubio u šumi i imao dovoljno sreće da izbjegava ostale, ali ne bih stavio novac na to. Nikola, koliko si ih izbrojao do sada?“

„Sedam, ali njemu do sada nema nikakvoga traga. Stvarno želim izbjegići nepotrebna spuštanja.“ Nikolin dalekozor zabliješti crveno kako bi pokazao da je uočio još nekoga. „Osam...“, odjednom iznenađeno udahne i poviće: „Upravo sam skenirao Čotu! Ne mogu vjerovati, baš ga dugo nisam video!“, spusti dalekozor i stane se smijati.

„Ah, ta Labinska carčina!“, kapetan se pridruži smijanju. „Gotovo mi nedostaje njegova prisutnost u gradu. Uvijek bi tražio od mene kunu ili cigaretu, a ni nakon dvadeset odgovora nije shvatio da ne pušim!“

„Svaki grad mora imati gradskog kretena! Šteta što se naš izgubio u šumi... Trebali bismo se jedan dan spustiti po njega. Iz poštovanja...“, vrati pogled na dalekozor i nastavi skeniranje.

„Svi oni zaslužuju komadić poštovanja, ali ja se sigurno ne namjeravam spuštati dok nismo mi ti koji ne dobiju poštovanje koje zaslužuju! Sa ovom plaćom jedva preživljavam u ovoj rupi od grada“, kapetan nabaci svoju živčanu facu. Lice koje je uvijek koristio pri razgovor o poslu. „Ako država ne shvaća da je naš posao važan mogu si jebat mater i sami doći ovdje!“

„Barem smo u Moji Foji svaki mjesec!“, Bero se pokuša našaliti, ali prekasno shvati da nitko ne voli njegove humoristične pokušaje. Nadao se da nitko neće komentirati.

„Moji Foji?!“, kapetan naglo povikne i uperi prst u Beru. „Te novine treba ukinuti! Pišu o svakoj gluposti koja se desi u gradu!“

„Kao onda“, Nikola prokomentira sa osmijehom na licu, „kada su cijelu stranicu posvetili tvrdnjama kako veliki zaštitar Rabačke šume i priznati cinik priča samo o tome kako mu fali sna... ili kada su tvoje parkiranje uvrstili među najgori primjere parkiranja automobila na cijeloj Labinštini uz tvrdnju ‘Ženske vozačice mogu odahnuti ; šale više nisu na njihov račun’. Još bolje...“

„Shvatili smo!“, kapetan ga prekine. „Da se mene pita ja bih došao u njihovo uredništvo i jeb...“

„Kapetane!“, visoka frekvencija Nikolinog glasa djelovala je kao cenzura. „Pronašao sam ga! Krenite odmah!“ Jednom rukom spusti dalekozor te baci konop za spuštanje u šumu. „Kapetane, nadam se da se nećete ponovno zapetljati među krošnje.“

„Bero, skači odmah za mnom!“, kapetan u trenutku zakači kuku za konop i počne se spuštati.

Bero duboko udahne i krene. Spuštanje kukom bila je stvar koju je usavršio na podukama za LaD i taj dio je obavio savršeno. Sama lokacija bila je nešto na što nije bio spremam.

Bila je to naizgled obična šuma, ali ga je zbog toga više uznemiravala. Nakon što se helikopter udaljio čuo je

samo ubrzane otkucaje svoga srca. Kapljica znoja poteče niz njegovo lice i izgubi se u trodnevnoj bradi. Znao je kako držati pištolj, ali zbog drhtanja ruku počeo je sumnjati u svoje sposobnosti.

„Dosta, pizdo“, kaže sam sebi. Snažno stisne zube, a ruke oko pištolja još snažnije. On je trenirani profesionalac i kao profesionalac će se ponašati.

„Što si mi rekao?!“, kapetan izgovori uz bijesni šapat. „Nemoj da te dođem odalamiti tamo!“

„Oprostite, kapetane! Nisam to rekao vama...“

„Oh...“, kapetan odgovori spremajući svoj MP5. „I ja se slažem da je Nikola pizda. Sada budi tiho i prati me.“

Usmjerio je prigušivač svog pištolja u mrak ispred njih i stao pratiti kapetana. Uskoro se meta ukazala pred njima. Bio je to čovjek u rastrganoj majici niz čije je ruke kapala krv. Cijelo vrijeme je nerazumljivo mumljao.

„Sada pazi što radim...“, kapetan se došulja do čovjeka. Odjednom nož bljesne na svjetlu helikoptera koje je dopiralo iz daljine. Trenutak poslije čovjek je ležao na tlu dok je krv šikljala iz njegova vrata.

„Gotovo!“, kaže kapetan i stane brisati krv sa noža. „Zapamti, moraš biti brz, temeljit i tih. Ostali te mogu čuti, zato koristi nož kad god je moguće. Pištolj je i s prigušivačem bučan tako da preporučam da ga izbjegavaš kao i sve ostalo vatreno oružje. Ako baš moraš pucati, radi to u blizini helikoptera. Zvuk elisa i motora ih dekoncentrira pa teže odrede odakle dolazi pucanj.“

„Dakle to je zombi...“, Bero čučne kraj leša. Na licu je imao osmjeh, ali bio je popraćen mrtvim, tužnim očima. „Ne izgleda opasno. Sigurni ste da je zombi?“

„Vjeruj mi, mali, radim ovaj posao već godinama. Hvatom ih ovako rano baš zbog razloga što su apsolutno bezazleni. Mozak ne umire odmah, ali polako odumire zajedno sa sjećanjima“, kapetan izvuče novu kuku iz torbe na leđima pa je zabije u zombijeva leđa. „Često ih znamo čuti kako pričaju sami sa sobom. Sada se čine bezazleni, ali za pet dana ovaj zombi bi bio nasilniji od Tysona u svojim najboljim danima.“

Bero uhvati konop sa helikoptera te zakači za njega zombijevu kuku. „Sada podizanje, kapetane?“

„Tako je! Sada moramo odvesti leš u mrtvačnicu gdje će ga pokazati novopečenoj udovici“, kapetan ga potapša po ramenima. „Neka ti svaki posao bude ovako jednostavan!“, počne spremati svoju kuku i spajati je za konop. „Nikola, dižemo se za minutu! Budi spreman!“

„Izgleda kao da je zombi čitao nešto sa zida ovdje“. Bero se približi zidu.

„Znaju se koncentrirati na najbanalnije stvari. Vjerojatno je satima stajao ovdje gledajući u zid. Što piše?“

„Dobrodošli u Rabac, naselje sreće“. Natpis je bio ugraviran u zid. Ispod njega nalazilo se izrezbareno nasmiješeno lice poprskano krvljom.

„Naselje sreće... Možda prije nego su ga Česi odlučili uništiti biološkim oružjem kako bi spriječili daljnja umiranja svojih zemljaka“, kapetan se zlobno nasmije. „Nesumnjivo je to bilo jednostavnije nego organizirati školu plivanja i objasniti im da ne bi trebali pokušavati glavama uništiti glisere!“

„Ozbiljno se to desilo?!“, uspaničeno upita Bero. Prvi puta je čuo tu suludu teoriju.

„Ma nemam pojma“, kapetan odgovor uz hihotanje. „Ne govore ti meni takve stvari, ali moraš priznati da ima smisla!“ Kapetan odgurne dio konopa prema njemu. „Spoji se još i ti pa možemo krenuti.“

„Evo me...“, baci posljednji pogled na natpis ispred sebe. Ironija situacije ga je uznenimiravala.

„Jesi li i ti zaražen?!“, progundja kapetan. „Ovaj zombi vjerojatno nije mogao pročitati ni prvo slovo, ali nadam se da si barem ti to uspio!“

„Ispričavam se!“, potrči do konopa i spoji kuku. „Kada je ovaj čovjek stigao ovamo?“

„Stigli su jučer. Njegova žena je rekla da su planirali putovanje godinama, još prije cijele ove zombi gluposti“, helikopter ih počne dizati. „Žao mi je što je ovako završilo, ali kada svjestan cijele situacije dolaziš u ove krajeve, skoro da to i zaslужuješ.“

„Moraš raditi ono što voliš...“, Bero baci pogled na šumu ispod. Znao je da će joj se uskoro ponovno vratiti, a onda možda neće imati ovoliko sreće. „Nadam se da im je barem taj dan bio dobar.“

„Jebeno najbolji dan u cijelom životu, sigurno!“

Karin Bogdanić: "Enaya"
<http://raenyras.deviantart.com/>

JOHN SCALZI: “REDSHIRTS”

Ilija Zorić

Izdavač: Tor Books, 2012

Dužina: 320 stranica

ISBN13: 978-0-7653-1699-8

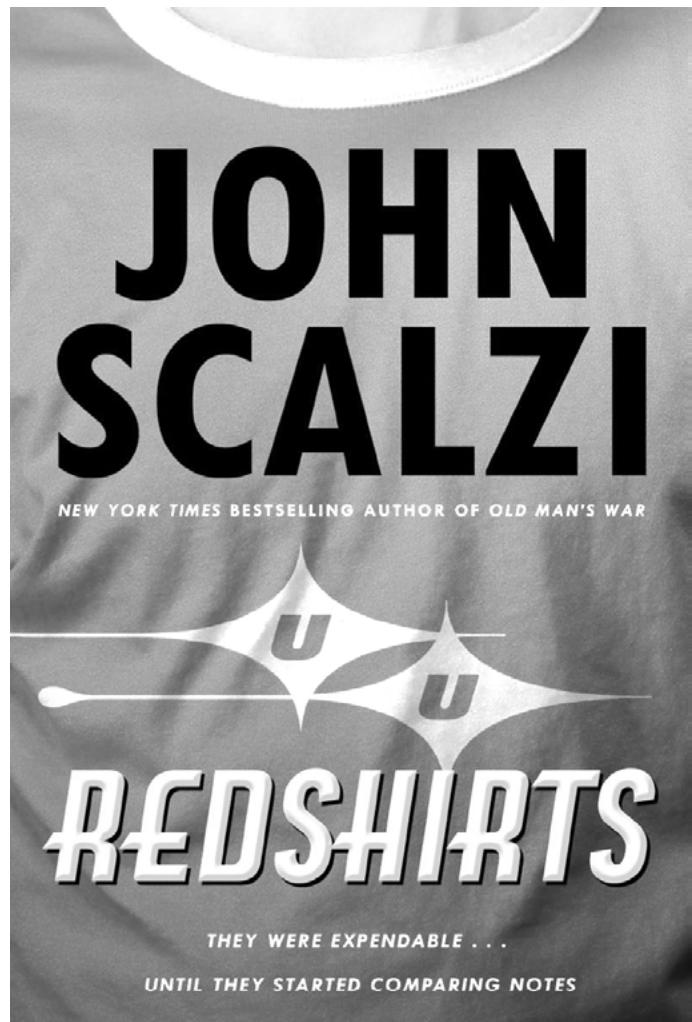
And it all rested upon him. And this moment. And this fate. This destiny of Ensign Davis.

Ensign Davis thought, Screw this, I want to live, and swerved to avoid the land worms.

But then he tripped and one of the land worms ate his face and he died anyway.

Zapovjedni brod intergalaktičke sile, Univerzalnog Saveza Intrepid je čudan brod. Nije bilo potrebno mnogo da zastavnik Andrew Dahl shvati da nešto nije u redu, iako je to bio tek njegov prvi zadatak. Uz pomoć bivše vojnikinje Maie Duvall, bogatoga Jimmya Hansona, izgrednika Finna i njegovoga pomoćnika Hestera uhvatiti će se u koštač sa sudbinom pokušavajući izbjegći neugodnu smrt u vidu virusa koji jedu meso, mutiranih kolonista željnih krvi ili neizbjježnih robova ubojica sa harpunima. Dok Traže misterioznoga Jenkinsa, čovjeka koji je navodno otkrio tajnu zašto toliko članova posade umre na tako užasne načine pokušat će to zaustaviti i spasiti ne samo svoje živote, već i živote ostatka posade od čudne sile koja je zavladala Intrepidom.

Redshirts, ime je sa kojim je upoznat svaki ljubitelj znanstvene fantastike i koje kolektivno opisuje sve one hrabre muškarce i žene čija je jedina zadaća da umru prije prve reklame da bi se pokazala dramatičnost situacije i opasnost koja prijeti glavnim likovima. Ova knjiga istražuje klasični trope potrošnih dodataka u većini SF serija, zastavnika u krivoj boji uniforme. Dok promatramo svijet kroz oči ovih vječnih, bespomoćnih žrtva knjiga nas uvodi u prikaz mučnog egzistencijalizma dok Dahl i ostatak ekipe traženje smisao svoga postojanja. U oštrom kontrastu naspram očaja koji se događa u njihovim životima prosječan čitatelj će doživjeti napade smijeha zbog većine situacija u kojima se naši junaci pronađu tokom svoje avanture. Scalzi majstorski opisuje doživljaj njihovoga apsurga i baca ih u tragikomične situacije dekonstruirajući klišeje prosječne SF serije sa naglaskom Zvjezdane staze. Ovi elementi isprepleteni sa brzim tempom i

zabavnim dijalogom stvaraju priču koja ostavlja čitatelja zabavljenim te ga tjera da je čita u jednom dahu.

Kao ljubitelju znanstvene fantastike i trekiju u duši Redshirts su mi preasljavali ugodno osvještenje u ove jesenje dane. Najviše me se dojmio epilog, tri kratke priče koje opisuju utjecaj naših junaka na ljudе čije su živote dotakli. Iako sam isprva mislio da knjiga nema dubinu (a i doživio napad bijesa koji me je umalo koštao ebooka zbog grube šale autora) pronašao sam se iznenađujuće zadovoljnim na konačnom kraju. Scalzi me je natjerao da se zamislim, što ne mogu reći za mnogo autora. Iako ima nekoliko mana, uglavnom nepostojanje opisa i neugodan način ponavljanja rečenica iskreno preporučam knjigu ako volite SF i želite ugodno štivo koje će ispuniti nekoliko popodneva ili dosadno putovanje i ostaviti ugodan okus na kraju.

Matea Mirošević

OBITELJSKI POSAO

Vesna Kurilić

Na dan kad je inspektorica iz Francuske trebala doći, pronašao sam didu u podrumu.

Sam događaj nije bio poseban – rijetko bi prošao mjesec kada dida ne bi pronašao put do klimavih stuba koje su vodile u samo srce naše kuće – ali toga sam dana bio toliko nervozan da su njegove gluposti bile posljednja stvar koja mi je trebala.

Didu sam pronašao u zabitnom dijelu podruma, među najpršnjavijim bocama, gdje mu je pristup bio zabranjen još otkako se pred pet godina napio na moj osamnaesti rođendan i razbio dvije neprocjenjive boce bijelog. Danas je samo stajao pred policom do vrha ispunjenom udobno uglavljenim bocama, zagledan u njih, zamišljeno štapom lupkajući po podu iza sebe.

“Dida, ma koliko ti puta moram reći da ne možeš tu biti?” obrecnuo sam se i uhvatio ga za rame. “Što ako se nešto sruši na tebe? Što ako se škale slome dok si na njima i slomiš vrat? Zašto nam to radiš?”

Nije se opirao mojem potezanju, ali nije me ni slušao. “Dolazi, dolazi”, zapjevušio je kratko, a zatim se zacerekao onim škripavim cerekom koji mu je postao drag otkako je prešao devedesetu. “Dolazi, dolazi, a nitko nije spremam”, zahihotao se opet, prstom crtajući oblike u zraku dok smo prolazili pokraj novijih boca, bližeći se prošlogodišnjoj berbi koja se smjestila tik uza stube.

“Dida, znaš li koliko smo se zabrinuli za tebe? Mama mi je rekla da te vidjela kako ideš prema kokošima! Kako si uopće završio ovdje?”

Naglo se okrenuo prema meni, toliko se zaljuljavši da je gotovo pao na prvu stubu. “I kokoši znaju da dolazi!” zaprijetio mi je prstom. “Našao sam gotovo dvostruko više jaja nego jučer! I mačke su prestale loviti miševe! Dolazi!” zakreštalo je, a ja sam se slobodnom rukom uhvatio za sljepoočnice.

“Dida, to što ženska dolazi u inspekciiju vina prije izložbe nije stvar oko koje bi se kokoši trebale zabrinjavati, zar ne?” Čvrsto sam ga uhvatio ispod ruke. “Samo polako, evo idemo gore, drži se za mene, u redu?” Jedva sam ga poveo uza stube, u zadnjem trenu se sjetivši ugasiti svjetlo.

Boce su iza nas utonule u mrak i tišinu, dok smo se mi nekako izvukli u blještavo svjetlo prizemlja kuće, gdje su uzbuđeni članovi moje obitelji trčali uokolo.

“Došla je!” moja majka se stvorila pred nama, odlučno preuzimajući didu iz mojih ruku. “Vidjeli su auto stranih registracija u selu, bit će tu za par minuta. Jesi li uredan?”

Umorno sam kimnuo, naviknut čuti to pitanje nekoliko puta dnevno još otkako sam prohodao. Kao jedini član obitelji koji je donekle prihvatljivo baratao francuskim, čast predstavljanja naše vinarije spala je na mene, iako je posao, koji je dida započeo netom nakon drugog svjetskog rata, službeno vodila moja majka, prava kćer svog oca, koga je sada smirivala glasom koji je čuvala za najmađu djecu i kokoši. Mnogo su se voljeli, moj dida i moja majka, ali godine iza njega odnijele su danak.

U velikom ogledalu u hodniku pažljivo sam odmjerio svoju pojavu. Hlače u kojima sam išao samo na misu i na vjenčanja u selu bile su čiste i svježe ispeglane, a bijela košulja na meni je izgledala uštogljeno, ali i, morao sam priznati, profesionalno.

Ponuda da izlažemo na svjetskoj izložbi vina došla je nenadano, iako ne i neočekivano, jer je naš muškat nekada bilo među najboljima u bivšoj državi. Za razliku od nekih domaćih i mnogih stranih vinarija koje su sada isporučivale visoko kvalitetna vina na šire tržište, mi smo, sa svojim starim načinima prerade grožđa, jedva pokrivali trećinu potražnje za našim vinima. Iako nismo živjeli samo od vina, već i od turizma i sitnih poslova u Puli i Pazinu, u čitavoj mojoj obitelji bilo je tek nekoliko rođaka koji su odabrali život koji nije imao doticaja s vinom.

Nisam mogao procijeniti koliko će sve to impresionirati francusku inspektorici, koja je na putu prema Dalmaciji i Grčkoj dolazila provjeriti zaslужuje li naša skromna proizvodnja mjesto u prestižnoj konkurenciji na izložbi u Parizu ove jeseni. Majka i ja tjednima smo birali naše najbolje boce, i mogli smo se samo nadati da će neka od njih zadovoljiti jedno profinjeno pariško nepce. Naravno, već je i čast toga da su nas uzeli u obzir za izložbu bila velika, i ako stane na tome, opet ćemo znati da smo mnogo postigli.

Auto koji se spuštao prema našem imanju podigao je puno prašine i kroz nekoliko minuta cijela se kuća ispraznila da bi u pažljivo oribonom i uglancanom dvorištu dočekala časnu gošću. Moje tetke sa svojim muževima i djecom, dvije bake s očeve strane, mlađe sestrične i bratići koji su kod nas došli provesti ljetne praznike, pa i nekoliko susjeda koji su došli udovoljiti vlastitoj znatiželji zauzeli su stolce i klupice u hladu dvorišta, prepuštajući meni i majci mjesto na samoj kapiji. Nijemci koja su ovaj tjedan boravili na našem "seoskom domaćinstvu" bili su negdje drugdje, blaženo nesvesni strke koju je naša uvažena posjetiteljica izazvala u kući.

Posljednji put poravnavajući svoje zavrнутne rukave – neke sam ustupke bio spremam učiniti radi protokola, ali srušiti se od vrućine baš i ne – bacio sam pogled prema didi kojeg je moja teta sada pazila u hladu. Zacakljenih očiju – naizgled od uzbuđenja, ne od pića, jer ga danas još uopće nisam vidio s čašom – dida je pozorno gledao prema kapiji, povremeno štapom udarajući o kameni tlo dvorišta. Upravo kada sam se okrenuo prema njemu, teta mu je konačno uhvatila štap iz ruke i zaprijetila mu da će ga slomiti, našto se malo umirio. Ipak, još uvijek je odavao dojam školarca koji čeka da se kolači iznesu na stol. Na stranu blebetanje o kokošima i miševima, možda je on na svoj odsutan način bio jednako uzbuden kao mi ostali – zašto bi inače njegova najdraža riječ danas bila "dolazi", kada je mogla biti i "kokica", kao jučer?

Kotrljanje auta po prilaznoj cesti vratilo me u stvarnost, a do trenutka kada se mali, zaprašnjeni crveni Peugeot pojavio iza okuke, dlanovi su mi već bili potpuno mokri od znoja. Skrativši put između najdalje gospodarske zgrade i naše kapije na kratkih nekoliko sekundi, auto je naglo zakočio u hladu pod starom lipom s vanjske strane zidića.

Iz auta se izvukla jedna elegantna nogu i moje je srce preskočilo otkucaj. Promatrao sam je kako se iz auta izvlači cijela Francuskinja, niska žena, možda meni do ramena, čak i u vrtoglavim petama kojima je neustrašivo krenula nabadati po šljunku. Od glave do pete bila je odjevena u crveno poslovno odijelo, dopunjeno neukrotivim tamnim kovrčama koje su joj uokvirivale srcoliko, dopadljivo lice. S nekoliko koraka udaljenosti, zrak je već ispunjavao slatki, nenapadan parfem, a na njenim ramenima njihale su se velike naušnice u obliku listova loze, nakit koji je upotpunjivala velika ogrlica s istim motivom, koja joj se spuštalala nisko u raskošan dekolte.

Majka me odlučno udarila laktom u rebra. "Pozdravi je, Ivane", siknula je, ne prekidajući srdačan osmijeh gospodarice imanja kojim je već iz daljine počastila malu Francuskinju.

Ošamućeno sam stupio naprijed i promrmljao drhtav, unaprijed pripremljeni pozdrav na francuskom. "...Nadam se da ćete prihvati poziv da uživate u gostoprimgstvu našeg imanja koliko god dugo želite", dovršio sam jedva, ne sjećajući se ničega što sam prije izgovorio.

"Oh, moram odmah dalje", odgovorila je na tečnom, nešto mekšem francuskom, i njen je zvonki smijeh ispunio dvorište. "Ali, ne bi mi smetalo da me udomite preko noći, ako je to u redu s ostatkom obitelji. Ja sam Dionne", vedro mi je pružila ruku, koju sam prihvatio kroz izmaglicu omamljenosti izazvane njenim smiješkom.

"Pripremili smo vam malu zakusku", promucao sam, još uvijek ne ispuštajući njenu ruku, "domaći prozivodi i okolnih sela. Osim ako niste previše umorni od puta...?" nastavio sam automatski, svim se silama trudeći da ne gledam u njenu ogrlicu.

"Nadam se da neću uvrijediti okolna sela, ali ovdje sam zbog vina", namignula mi je. "Umirem od želje da vidim što ste pripremili za mene. Kušala sam vaše vino prije", dodala je, "ali, prošlo je dosta godina. Zanima me je li istina što se priča – da ste ponovo dosegli kvalitetu po kojoj je tvoja obitelj bila na glasu?"

Moram priznati da sam se zacrvnio, što od pohvale, što od topline njene ruke. Primijetio sam, pak, da nije ni pokušala izvući dlan iz mog.

Konačno sam joj pustio ruku. "Vino vas čeka, sve je spremno", rekao sam, privlačeći ruku k sebi, ignorirajući poriv da je odmah sakrijem u džep, kako ne bih došao u napast da je opet dotaknem. "Dopustite mi, ovo je moja majka, vlasnica..." okrenuo sam se prema majci i nastavio s upoznavanjem; majka mi je blistala od sreće. Kradomice bacivši pogled prema drugim članovima obitelji, shvatio sam da nisam jedini kojeg je u crveno odjevena pojava očarala na prvi pogled. Svi koji su bili u dvorištu sada su pozorno pratili svaki njen pokret, do te mjere da sam se osjećao nelagodno.

Još jednim brzim pogledom opazio sam svih pet obiteljskih mačaka kako pozorno sjede na klupici u dnu dvorišta, netremice nas promatrajući, i sjetio se didinih riječi. Čak je i Točkica, koja je bila toliko stara da se malokad

micala sa svog mjesta pokraj štednjaka, zlatnim očima zurila u Francuskinju. Ptice su utihnule, a žamor zrikavaca kroz ljetnu sparinu više se nije čuo. Jedino se dida još uvijek hihotao, iako tiše nego prije, a izbrazdani su mu prsti čvrsto stezali štap položen na koljena.

Polako sam se okrenuo prema gošći, koja je upravo završila ljubazno rukovanje s mojom majkom. "Ukoliko biste me slijedili do ureda..." neodlučno sam ispružio ruku, iako smo bili usred moga dvorišta, a ne na nekakvom svečanom primanju.

Francuskinja je spremno prihvatala moju nadlakticu. "Vodi me."

Promatrati vrsnog uživatelja kako ispija prvu čašu nikada mi nije moglo dosaditi, pogotovo ako se radilo o našem vinu. Dionne je degustaciji pristupila prilično nekonvencionalno, dohvativši čašu iz moje ruke čim sam je natočio, pomirisavši i okusivši prvi gutljaj u nekoliko brzih pokreta. Nisam se ni stigao sablaznuti, jer onog trena kada je zlatna tekućina dotakla njene usne, čitavo joj se lice opustilo i zarobilo moju pozornost.

"Oh", prošaptala je. Drugi joj je gutljaj bio mnogo sporiji, pažljiviji. "Ostavili ste ga da promrzne?"

"Djedova ideja", kimnuo sam. "Ne radi se često kod nas, no pred tri godine je zima bila dovoljno hladna. Izgleda da je upalilo", odgovorio sam, topeći se od zadovoljstva na njen izraz lica.

"Tvoj djed je uvijek imao dobre ideje", nasmiješila se. "Sjećam se, kada sam prvi put bila ovdje, dao mi je da probam vino koje je napravio samo za sebe, samo mu je jedna boca uspjela, od stare talijanske loze. Našao ju je napola sasušenu u nekom kutku vinograda. Nije mu bilo premca", odmahnula je glavom, a krovče su slijedile njen pokret. "Stare se sorte rijetko gdje sada mogu kušati."

"Tu priču nisam čuo", uljudno sam se nasmiješio, prikrivajući svoju zbumjenost. Prvi put? Nadajući se da je neću uvrijediti, polako sam natočio i sebi jednu čašu – boca je bila jedna od posljednjih iz te berbe i nisam to htio propustiti. Uostalom, u njenom prisutstvu – suočen s njenim opuštenim ponašanjem – sva moja forsirana ugađenost činila mi se suvišnom. "Kada ste vi to bili ovdje?"

Vedro je odmahnula rukom. "Davno. Ne znam jesи li ti još bio rođen. Već tada se moglo čuti za vaša vina, ako si znao koga pitati."

"Oprostite ako sam previše smion", neodlučno sam zavrtio vino u čaši, "ali ne činite mi se toliko stari."

Ovoga puta otvoreno se nasmijala, i njen je glas ispunio ured u kojoj smo bili sami, jer je moja majka iz meni nepoznatog razloga odlučila ne poći s nama. "Izgled vara", rekla je jednostavno, i nasmiješila mi se ravno u oči. Približila mi se na pola koraka udaljenosti.

Saginjući se prema njoj kako se ona uzdizala na prstima prema meni, poljubio sam je sasvim instinktivno. Usne su joj bile slatke, i vino je s njih bilo još slade. Čaša mi je ispala iz ruke i otkotrljala se preko stola, a čak mi ni vina nije bilo žao.

Iz ureda smo izašli kada se već spustio mrak, kroz smijeh navlačeći odjeću na sebe.

Baklje postavljene u stoljećima stara ležišta na zidovima polako su se razbuktavale, tjerajući noć iz dvorišta koje se u nekoliko sati naše odsutnosti ispunilo ljudima. Barem polovica sela slila se u naše dvorište, a u gomili sam opazio i nekoliko susjeda sa udaljenih imanja. Glazba koju sam čuo još u kući dopirala je od grupice svirača predvođene živahnim harmonikašem, a za improviziranim stolovima posvuda po dvorištu točilo se vino iz više boca nego što ih je naš podrum mogao primiti. Nije mi trebalo mnogo da zaključim da je svatko donio sa sobom svoje piće, kako se ponekad događalo i na seoskim svadbama i za lokalne svece, ali nikada ranije nisam video toliko ljudi okupljenih na neplaniranoj veselici. Opazio sam nekoliko parova u raznolikim stupnjevima razodjevenosti, a dva ili tri auta koja su bila nasumično parkirana u grmlju s vanjske strane zida nisu bila prazna.

Široko se smiješeći, Dionne me uhvatila za ruku i brzim pokretom zbacila štikle s nogu. Već napola i sama plešući, bosa me povukla u gomilu i zavrtjela me oko sebe. Inače potpuno nesposoban u plesu, okružen gomilom čija sam lica jedva raspoznavao u toploj izmaglici i vođen njenim spretnim rukama, zanjihao sam se i prepustio se ritmu.

Plesala je oko mene, plesala je sa mnom, bili smo dva tijela u gomili koja je plesala kao jedno, a kada se zaletjela

i skočila u moje naruče, prihvatio sam je i ponovo poljubio i zaronio prste u njenu kosu.

Kako je noć odmicala, kroz smijeh okupljenih glasova glazba je polako postajala sve opojnija i njihali smo se stopljenih tijela u ritmu potmulih bubnjeva koji su mi odjekivali u grudima, u ritmu neke odavno zaboravljene zemlje.

Bio sam samo tijelo, mojim je žilama kolao slatki, uzavreli nektar grožđa i, s okusom njenih usana na jeziku, otplovio sam u ništavilo.

Probudio sam se glave ispunjene oporom izmaglicom, izvaljen na kamenoj klupici u dvorištu. Kada sam oprezno otvorio oči, s neba me zabljesnulo užareno podnevno sunce.

Na klupici nisam bio sam, a i posvuda oko mene ležala su usnula tijela čvrsto isprepletenih udova. Kakofonija neusklađenog hrkanja odjekivala je dvorištem. Posegnuo sam za Dionne i napipao kvrgavo staro drvo.

“Otišla je”, zahihotao se dobro raspoloženi glas mog dide, a čvornati prsti istrgnuli su mi štap iz ruku. “Otišla je i ne vraća se, o ne”, hihotao se.

“Kamo je otisla?” promrmljao sam mamurno, jezikom petljajući po zubima slijepnjima šećerom.

“Natrag u pakao!” dida se veselo smijao.

Pazeći da ne nagazim na nečiju ruku ili glavu, polako sam se pridigao na klupici. Tik uza zid pronašao sam milimetar hlada ispod krovnih greda i oprezno sam zaškiljio prema starcu. Oči su mu na podnevnom suncu bile bistrije nego što sam ih godinama vido. “Dida, o čemu ti pričaš?” usudio sam se upitati.

“Vražja ženska, eto što ti je ona! Gdje god da se pojavi netko nastrada. Takve orgije sinoć”, on štapom zalamata po zraku, srećom dovoljno visoko da ne udari niti jedno od ošamućenih tijela na tlu, “vražja posla! Sretni smo što smo se i ovaj put izvukli!”

“Dida”, polako sam položio ruku na njegovo rame, nadajući se da neće prema meni mahnuti štapom jer se nisam mogao pouzdati u svoje reflekse, “želiš li reći da je ona ovo uzrokovala?”

“Još kako!” dida je zamahnuo u zrak, srećom ovoga puta samo šakom. “Da vidiš kakve je laži meni napričala, kada sam bio mladac poput tebe! Kako me zavela! Ali ja znam što je ona! Ništa dobra ne može izaći iz takovih ženskinja!”

Žmirio sam prema njemu još minutu, ali s govoranjom je očito bilo gotovo. Zašto sam se uopće nadoao da će iz dide izvući nešto smisleno?

Pričekao sam u tišini dok se nisam osjetio sposobnim za ustajanje. Prošao sam rukom kroz kosu i napipao nešto zapetljano. Ošamućeno sam zurio u lišće loze koje sam izvukao iz kose. Kada sam ga konačno ispuštilo kroz prste, ugledao sam isto takvo lišće u najbližoj glavi na podu kraj mojih nogu, glavi koja je pripadala harmonikašu koji je hrkao najglasnije u cijelom dvorištu. Dva tijela dalje, moja je majka spavala čvrsto zagrljena s susjedom Matom s drugog imanja, blaženog izraza lica, a dvije vitice loze koja su rasle iz golog kamena dvorišta, pune mladog grožđa, bile su isprepletene oko njihovih ruku.

Kad sam se konačno odvojio od zida, na svu sreću otkrivši da sam u stanju zadržati ravnotežu na nogama, nešto mi je zašuškalo u džepu hlača. Kroz omamljeno nabijanje u mojoj glavi posegнуo sam u džep i iz njega izvukao pregršt lišća. Skriven među njima nalazio se mali svitak starog papira, kao otrgnutog iz neke bilježnice. Pod prstima, napola otupjelimu od pića, osjetio sam da se radi o suhoj koži.

Razmotao sam svitak.

Dragi moj, pisalo je krupnim rukopisom izvijenim poput isprepletenih vitica, moram ti priznati da si bio jedna od zabavnijih bakantica koje sam imala u zadnje vrijeme, barem otkako hodam svijetom na ženskim nogama. Barem u proteklih pola stoljeća. Dobro, desetak godina. Ah, tko bi više znao.

U svakom slučaju, hvala ti na vinu... a to ne govorim mnogima. Ako se brineš za izložbu, ne brini dulje – provjeri e-mail. Poslala bih ti goluba pismonošu, ali čemu te pustiti da se duže pirjaš na laganoj vatrici?

Inače. Jedno ti mogu reći – nećeš me zaboraviti. Nećeš ni moći. Probaj – iskreno, to bi me zabavilo. Premalo se zabavljam u ovo doba. Previše piva, premalo vina.

Sretno s vinom. Ne ljutiš se ako sam si uzela slobodu da ga malo poboljšam, zar ne? Priznajem da je dostoјно nekih vina koja nisam okusila stoljećima. Čisto da se znade, niti to ne govorim olako.

I da, ukoliko se rodi mnogo djece nakon ove moje male veselice, nazovite ih po meni, može? Vi radni ljudi se tako prokleti loše zabavljate, u zadnjih nekoliko godina, da sam vam jednostavno morala pomoći.

Pozdravi mi djeda – pravi je.

Do jednog dana,

D.

Korina Hunjak: “Gargoyle”

<http://tenskies.deviantart.com/>

ZIMA U VINOGRADU

David Kelečić

O trudu žito rodi, a o muci grozdovi vise.

- Hrvatska narodna poslovica

2066.

Prvi dan mirovine je bio početak mog novog života. Četrdeset i dvije godine radnoga staža su se doimale kao težak san i ja sam uspio dočekati sedamdeset i petu godinu u odličnoj formi. Ustao sam iz kreveta i u kuhinji pronašao Valeriju kako čita pijući čaj. Oboje smo preferirali samoču, a naporne proslave mog umirovljenja su uzele svoje. Valerija je uzela tjedan dana odmora kako bi se posvetila proljetnoj pripremi vrta. Ja sam brzo doručkovao i potom pripremio sve što mi je trebalo za rad u vinogradu. Oboje smo voljeli zemlju, to je bila još jedna od naših zajedničkih ljubavi.

Poljubivši ženu na odlasku skočio sam u auto čim sam brže mogao. Valerija mi je s terase vikala da usporim jer vinograd neće nigdje pobjeći. Nasmijao sam se i zadao autu naredbu da me odveze tamo. Jednostavno nisam mogao vjerovati da uistinu imam vremena raditi ono za čime sam vatio čitav život.

U redu, lagao bih kada bi rekao ‘čitav život’. S Valerijom sam se preselio u Istru u Sv. Martin prije sedamnaest godina, 2049. Pobjegao sam iz Zagreba tražeći u matičnoj banci da me odriješe svih dužnosti i daju mi lakši posao voditelja poslovnice u regiji Istra. S Valerijom sam uredio staru očevu kuću u Sv. Martinu i polako se počeo vraćati korijenima. S dvadeset godina sam se smijao ocu kada mi je govorio da će jednoga dana htjeti voditi brigu o obiteljskom vinogradu. Moje ambicije su tada sezale daleko više od toga. Mnogo godina kasnije, sin je krenuo svojim putem, ja sam postigao sve što sam htio, a Valerija je počela raditi kod kuće. Povratak zemlji se nekako nametnuo kao logičan korak.

Na svu sreću, nikada nisam prodao očevu zemlju. Vinograđi su odavno propali, a njihove brežuljke je zamijenila gusta šikara. Ne znajući što će s novim viškom vremena, počeo sam raditi na zemlji. Malo po malo, zemlja je postala moja strast. Tog dana kada sam napokon ušao u mirovinu mogao sam se potpuno posvetiti toj strasti, onome što sam uistinu htio. Vozeći se tog ponедjeljka prema svome briježu nisam mogao ne razmišljati o ocu. Pitao sam se gleda li me od nekuda i smije li se. Taj smijeh je dolazio iz srca jer je mogao znati da sam u zemlji napokon našao mir. Možda će uskoro i ja početi soliti pamet Martinu i Akimotu, sinu i unuku, da će se jednoga dana kao i ja vratiti ovdje gdje su im korijeni. Kako sada stvari stoje, Martin bi zasigurno zatražio analizu gena odgovornog za ‘ludilo vinograda’ i uklonio ga istoga trena. Pokušao sam ga uvjeriti da ima nešto u našoj duši što nas veže za zemlju, ali nije me slušao. Današnji svijet vjeruje samo u genetiku.

Pred mirovinu sam kupio Audi Vector računajući da će me dobro služiti u narednim godinama. Automobil me je sam vozio po ruti koju je zapamtio prvi puta kada sam ga proveo njome, više nije bilo potrebno ponavljati. Plešući po zavojima između istarskih brežuljaka promatrao sam prazne kuće. Ljudi su ovdje dolazili samo vikendima, ali primjetio sam sve više starije generacije koja je permanentno dolazila iz grada. Kada sam s Valerijom došao ovdje prije sedamnaest godina nije bilo nikoga. Izumrlo selo se tek sada polako vraćalo u život.

Stigavši u vinograd osjetio sam kako mi srce jače kuca. Jedan sam naslijedio od oca, a pred mirovinu sam kupio okolno zemljiste kako bih ga dodatno proširio. U prvoj sam imao dvije i pol tisuće trsova, a planirao sam u roku tri godine imati barem pet. To je bilo iznimno puno posla, ali sam napokon dobio i dovoljno željenog vremena. Bio je početak travnja i već sam dobrano kasnio s poslom čišćenja, obrezivanja i vezanja mladica za kolce. No, bez obzira na vremensku stisku, svaki pokret sam radio polako i s pažnjom. Sjećao sam se kako su to radili moj otac, a sigurno i djed koji je umro prije nego što sam se rodio. Bilo mi je žao što je propala loza koju je pradjed zasadio, a oni je održavali. Kada sam se vratio morao sam dati iskrčiti sav divlji teren i zasaditi nove mladice. Većina trsova je klasična bijela istarska malvazija, a manji dio je Sultanina bijela, sorta bez koštice pogodna za jelo. Tješio sam se da sam si gubitkom starih trsova olakšao posao jer sam mogao zasaditi modernije sorte s vršnim genetskim izmjenama. Tako sam mogao mirno spavati znajući da će urod i vino biti dobro, a moj vinograd će se lakše boriti sa štetočinama i sušom. Stare sorte bi vjerojatno propale pod današnjim uvjetima.

Prionuvši na posao razmišljao sam koliko sam sretan. Dan je prolazio i osjećao sam kako me tijelo počinje boljeti

od onog dobrog umora. Prije nego što sam stao da prizalogajim uzeo sam grudu zemlje u ruku i razmrvio je osjećajući kako mi sitna zemlja prolazi kroz prste. Generacije ljudi prije mene su činile tu istu gestu iz zahvalnosti zemlji što nas hrani i omogućuje nam egzistenciju. Danas je moja gesta više simbolička, ali jednako vrijedna.

Imam sreće što živim modernom dobu kada čovjek od sedamdeset i pet godina može raditi sam na zemlji. Prije trinaest godina, 2053. Valerija i ja smo primili niz genetskih tretmana prve generacije. Tretmani su nam doslovno vratili mladost. Prije sam imao nekoliko preostalih sijedih vlasi koje sam ubrzo imao izgubiti. Par mjeseci nakon tretmana vratila mi se puna crna kosa i osjećao sam se bolje no ikada. Tek sada sam ponovno video naznake novih sijedih, ali sam ih prihvatio s odobravanjem. Gotovo mi je bilo neugodno s tolikom crnom kosom. Šest godina nakon našeg tretmana genetska terapija je postala obavezna za svakog rezidenta Europske mreže. Za javno zdravstvo je bilo povoljnije dati besplatan tretman svim punopravnim građanima nego plaćati liječenje njihovih bolesti. Naravno, bilo je naroda koji su se protivili takvim izmjenama, ali to je bilo daleko izvan mog osobnog svijeta. Imao sam svoj vinograd i život je bio dobar.

2072.

Valerija je poginula. Teroristički napad.

Bila je na putu Martinu u Berlin kada su nadomak grada aktivirane 23 bombe na različitim trakama MagRaila. Čitava infrastruktura MagRaila na jugu Berlina se srušila, a vlakovi su popadali iz zraka po predgrađu Berlina. Nitko nije preživio. Ista stvar se desila u Parizu, Zürichu, Milansu, Beču i Pragu. Grupa Egia Jihad je preuzeila odgovornost. To je bio proglaš rata protiv Europe koja se 'miješala u božji posao stvarajući nakaze ljudskoga roda'.

Sedam dana kasnije dopremili su tijelo. Ljes je bio zapečaćen tako da nisam pao u napast otvoriti ga. Tokom pogreba sam razmišljao o planovima koje sam imao s Valerijom. Prije dvije godine smo oboje ispali odlični kandidati za genetski tretman druge generacije. Nečije genetske strukture nisu mogle priхватiti tolike promjene koje su tjerale njihovo tijelo preko daleko predviđenih granica trajanja. Ja i Valerija smo primili tretman i odjednom smo se našli u situaciji da imamo još nekoliko sigurnih desetljeća pred nama. Što učiniti u takvoj situaciji?

Bez obzira na sve mogućnosti koje su nam se pružale odlučili smo ostati pored zemlje. I dalje smo se usavršavali intelektualno, ali oboje smo osjećali kako nam je život pored zemlje ušao u srž duše. Vinograd i zemlja su mi pružili smisao i mir koje nikada nisam očekivao da će osjećati.

Pokopavši suprugu pitao sam se koliko sva obećana desetljeća preda mnom imaju smisla. Razgovarao sam sa sinom prije nego što se vratio s obitelji u Berlin. Pitao ga da li je razmišljao o preseljenju u manji grad koji ne bi bio meta napada, ali nije htio ni čuti za to. Brinuo sam se za njega i obitelj. Europa je objavila rat svim terorističkim skupinama koje su podržavale Egia Jihad, a to je značio rat čitavom Bliskom istoku. Islam je izričito branio genetske modifikacije ljudi. Zajednica Južno-Američkih zemalja je iskazala potporu Europi, ali oni su imali pune ruke posla s izbjeglicama iz Srednje Amerike. Siromašan narod je bježao na jug pred gladnim barbarima iz Sjeverne Amerike koji su se povlačili iz radioaktivne pustopoljine.

U tome trenutku sam ih mrzio sve. Istodobno sam se tresao od straha, razočaranja, boli i ljutnje. Nije me zanimalo što se događa u svijetu, ali on je svejedno došao k meni i uzeo mi ženu. Bilo je očito da se svijet raspada, a ja sam imao još nekoliko sigurnih desetljeća pred sobom.

Kada sam napokon otpratio zadnjeg gosta sjeo sam u automobil i dao naredbu da me odveze u vinograd. Vector me je bez riječi odveo do vrha brijege odakle se je mogao vidjeti lijep ljetni zalazak sunca. Preda mnom se prostirao moj vinograd, najveći u ovome kraju. Polako sam koračao kroz redove vinove loze dlanovima dotičući široko lišće i mlade zelene plodove. Unatoč teškim vremenskim uvjetima, godina će biti iznimno plodna. Bez obzira na zelenilo oko sebe, osjećao sam se kao sidro bačeno u more. Sjeo sam na suhu zemlju i osjećao užasan pritisak težine u prsima. Uzevši grudu zemlje u ruke, razmrvio sam je protarajući kako mi prašina prolazi kroz prste. Tada sam napokon mogao zaplakati.

2079.

Akimoto mi je počeo pomagati u vinogradu. Bio je potpuno drugačiji od oca. Pitao sam se da li je to bilo zbog

njegovog japanskog podrijetla, ali rekao mi je kako mu s majčine strane nitko nije imao slične afinitete. Kako god bilo, bio sam mu zahvalan na pomoći. Više nisam mogao raditi sam, nekako sam se često umarao i bile su mi potrebne česte pauze kako bih došao do daha. Znao sam da je Akimoto bio zabrinut i imao je puno pravo na to. Muškarac u osamdeset i osmoj godini koji je primio drugu generaciju genetskih poboljšanja je trebao biti u daleko boljoj kondiciji od moje. Znao sam da sam to trebao provjeriti s doktorom, ali se nisam previše zamarao oko toga. Trudio sam se uživati u Akimotovoj prisutnosti dok zajedno vežemo mladu vinovu lozu kako bi bila što rodnija.

Akimoto je upisao studij medicine u Londonu, ali navraćao je do mene u Sv. Martin barem jednom mjesečno. Opominjao sam ga da ne gubi svoje dragocjeno vrijeme u sa starom budalom poput mene, ali sam mu bio veoma zahvalan na tome. Kada sam ga promatrao kako postupa s vinovom lozom i udiše miris zemlje shvaćao sam da je u njemu mnogo više mog i Valerijinog duha nego što je bilo u Martinu. Ljudi su još davno znali govorili kako su djedovi i bake uvijek bili bolji s unucima nego s vlastitom djecom. U mome slučaju to je bila potpuna istina.

Na kraju dana smo prikupili sav alat i krenuli s penjanjem natrag na vrh brijege. Akimoto je potrčao na vrh kako bi se mogao osvježiti hladnom vodom, a ja sam ga slijedio bez žurbe. Tada sam ponovno osjetio snažan pritisak u prsim, ali mnogo jači nego prije. Tvrđoglavu sam ga zanemario i nastavio nositi sav alat na vrh. Nekoliko metara dalje, moje srce me izdalo i pao sam na zemlju kao da mi je netko pokosio noge.

Probudio sam se na grubim plahtama bolničkog ležaja. Akimoto je sjedio pored mene, a čim je shvatio da sam otvorio oči pozvao je sestru. Nekoliko minuta kasnije doznao sam da u je meni kucalo novo srce. Preživio sam zahvaljujući brzoj reakciji unuka. Da se ista stvar dogodila dok sam bio sam, tko zna kada bi me netko pronašao. Doktorica me opomenula kako sam pretjerao s radom. Čak i uz genetska poboljšanja druge generacije, osamdeset i osma godina nije bilo doba za fizičke napore. Mirno sam se složio s doktoricom, ali nisam bio siguran mogu li u to vjerovati. Ljubazno sam joj zahvalio na mišljenju i potom je zamolio da obavijesti doktoricu Winkler koja mi je provodila genetsku terapiju.

Akimoto se morao vratiti u London na predavanja, a ja sam ga dodatno otjerao znajući da mi njegova zabrinutost ništa ne koristi. Znao sam da je ljut na mene. Bilo mu je jasno kako sam dobro znao da nešto nije bilo u redu, ali sam to namjerno zanemario. Na odlasku mi je dobacio komentar da bih mogao biti manje sebičan jer mu nije bilo smiješno nositi me na leđima uz brijevinograda. Nisam znao što mu reći. Bio je u pravu, na neki način sam se nadao da će prijevremeno okončati tamo u vinogradu. Nisam mogao zamisliti bolji kraj. No, nisam se nadao da bi se to moglo desiti baš u trenutku kada je on tamo. Da li je to bilo sebično od mene? Vjerojatno. No, nekako sam si davao pravo na to svojom starošću. Polako mi je postajalo jasnije zašto su nas starce, makar i genetski unaprijeđene, smatrali napornima.

Slijedeći dan me posjetila doktorica Winkler. Nije djelovala nimalo starije otkako sam je upoznao '53 godine. Osim dvije generacije genetskih unaprijeđenja, oni s dubljim džepom su uživali i u blagodatima plastičnih operacija koje su potpuno uklanjale tragove godina. Nakon kratkog čavrlijanja Winkler je krenula u razlaganje moje situacije. Analizom izvađenog srčanog tkiva utvrdila je genetsku anomaliju koja je prouzročila smetnje u radu organa. Iako je radilo, srčano tkivo je počelo ubrzano propadati kao da truli. To nije bila posljedica neke moje nasledne bolesti jer su sve bile uklonjene kroz gensku terapiju. Uzrok je ležao u genetskim tretmanima.

Winkler je potvrdila da se kod 0,37% populacije koja je prošla tretman druge generacije počela javljati mutacija koja je poticala propadanje tkiva. Sindrom je nazvan Schindler-Teng po otkrivačima. Uzrok mutacije nije bio jasan, a lijeka nije bilo. Mogao sam očekivati da mi je već ostatak organa zahvaćen bolešću i da mi je preostalo do godinu dana života.

Koliko god sam bio zbuњen, nekako nisam primio tu vijest s očekivanom težinom. Možda je tako bilo najbolje, dovršiti ovogodišnju berbu i umrijeti pijući vlastito vino. No, Winkler je imala još nešto za reći. Ono što ju je posebno iznenadilo jest da sam baš ja obolio od Schindler-Teng sindroma. Svi oboljeli su bili granični kandidati za terapiju II za koje se od početka nije moglo garantirati da će imati pozitivnu reakciju. Ja sam, naprotiv, bio savršen kandidat. I upravo zato mi je htjela predložiti eksperimentalnu metodu.

Ratni odnosi Europe i Bliskog istoka nisu išli u našu korist. Vojska je već nekoliko godina intenzivno razvijala novu

vrstu genetske terapije koja bi nam omogućila vojnu prevlast i konačan završetak sukoba. Zbog problematične situacije, vremena je bilo sve manje, a broj potrebnih kandidata je sve više rastao. Ukratko, upitala me jesam li zainteresiran preuzeti rizik i primiti eksperimentalnu genetsku terapiju koja bi se doslovno mogla smjestiti između četvrte i pete generacije. Terapija mi je mogla spasiti život i unaprijediti tijelo i um do neslučenih razmjera, ali postojao je rizik da mi tijelo odbaci tretman i da izgubim ovo malo života što mi je preostalo.

Osobno nisam nimalo mario što će biti s Europom, to su bili poslovi mlađe generacije. No, nisam mogao izbaciti iz glave posljednji Akimotov komentar. Da li sam svojom sebičnošću namjerno uskratio naše zajedničko vrijeme? S druge strane, što ako bi tretman uistinu uspio? Što bih tada sa svojim životom? Znao sam da nema točnog odgovora, ali uvijek sam se mogao pouzdati da će zemlja biti tu za mene.

2081.

Bila je večer. Sjedio sam na klupici na vrhu brijege i gledao zalazak sunca na zapadu. Tih dana sam svo vrijeme provodio u vinogradu iako nisam imao posla. Grožđe je trebalo uskoro sazrijeti. Izbjegavao sam praćenje medija, davali bi mi samo dodatnog razloga za brigu. Akimoto mi se javio prije tri dana sa Azora odakle mu je bila djevojka. Bio je to pametan potez, maknuti se od velegrada. Martin se javio iz Japana, ali je rekao da su i тамо neredi. Znao sam da je to bio privid sigurnosti, ali nekako mi je bilo lakše znati da su se maknuli iz centra EM.

Tada se uistinu desilo. Nekako sam se nadao da ćemo biti pametniji, pronaći način da to izbjegnemo, ali očito smo pali na ispitu. Na sjeverozapadu sam uočio niz bljeskova u intervalima od nekoliko minuta. Mogao sam zamišljati kako gradovi nestaju u prahu jedan za drugim: London, Lisabon, Pariz, Madrid, Beč, Berlin... Uskoro je zapuhao snažan vjetar, a na obzoru sam u uskovitlanim oblacima zamišljao da vidim goleme gljive kako šire otrovne plinove radijacije.

S godinama čovijek nauči prihvatići sve. Pa i to da ima crnu kosu i bijele zube u 90-oj. Starost nosi tu neku vrstu tihe mudrosti. No, gledajući daleke bljeskove na obzoru nisam mogao ne zaplakati. Poput zemlje koju sam toliko puta uzimao u ruke, milijuni ljudi su poput praha nestali kroz moje prste. Naravno, tri dana kasnije je uslijedila odmazda. Virus RI-0 je bio pušten na području Bliskog istoka ubijajući sve ljude bez genetskih izmjena. To što je izmakao kontroli i proširio se mnogo dalje od Bliskog istoka više nije bilo važno.

Unatoč religijskim uvjerenjima, Egia jihad je imala svog konja za utrku. Za tko zna koje novce isti znanstvenici koju su stvorili RI-0 su im prodali vlastito oružje s dodatnim izmjenama. RI-1, RI-2 i RI-3 su bili virusi koji su ciljali na sve ljude s promijenjenim genetskim kodom, od prve do treće generacije. Mislim da su time obuhvatili 99,99% preostale populacije koja je preživjela RI-0. Jedino se nitko nije sjetio četvrte i pete generacije, mi smo još uvijek bili eksperimentalni.

2082.

Ove godine urod će biti slab. Nuklearna zima nije bila dovoljno jaka da potpuno ukloni sunce, ali temperatura je osjetno pala. Ne znam hoće li vino išta valjati, sumnjam da su modificirali lozu da se efikasno bori protiv radioaktivnih kiša. Dao sam sve od sebe, ostalo je bilo na zemlji. Prošlo je više od deset mjeseci otkako sam video zadnje ljudsko biće. Pretpostavljam da smo izumrli. Usamljen sam, ali osjećam se dobro. Izgleda da mi se tijelo uspješno bori protiv radijacije.

Svaki dan pješačim između Sv. Martina i svoga brijege. Volim sjediti na vrhu i promatrati krajolik. Na neki način tišina mi olakšava svakodnevnicu. Kao da zrcalim prazninu koju gledam tako da se tuga nema za što uhvatiti u meni. Između ostalog, nisam usamljen. Zemlja je tu za mene i bit će ovdje koliko god dugo poživio. Bivajući skoro petom generacijom, nisam nikako mogao znati koliko će to dugو biti. Još deset, dvadeset, pedeset godina? Više?

Otac mi je dobro rekao, da će se pod stare dane brinuti za vinograd. Sumnjam da je mislio na ovako nešto.

SANJIN SIMČIĆ

Sanjin Simčić: "Riječki zmaj"
<http://simka4444.deviantart.com/>

